

алесь камоцкі
наспадзяванае

КАМУНІК

Алесь Камоцкі

НАСПАДЗЯВАНАЕ

Мінск
Радыёла-плюс
2004

УДК 882.6-1
ББК 84 (Бен)-5
К18

Камоцкі А.

К 18 **Наспадзяванае:** Вершы і песні /Алесь Камоцкі – Мн.: „Радыёла-плюс“, 2005. – 172 с., іл.

ISBN-985-448-044-5

У кніжцы сабраная большасць вершаў і песень, якія напісаў Алесь Камоцкі напрыканцы мінулага стагоддзя. Нешта ўпакоілі працаваць за пэўны кавалак жыцця.
Аўтарскі правааніс захаваны.

УДК 882.6-1
ББК 84 (Бен)-5

ISBN-985-448-044-5

©Алесь Камоцкі,2004
©Вадзім Грудзько,фота 2004

АЛЕСЬ КАМОЦКІ НАСПАДЗЯВАНАЕ

...у цэнтры паэтычнага універсума
А.Камоцкага – цішыня, ад вечная і
дасканала субстанцыя, у дачыненныі
да якой слова, гаворка чалавечая
з'яўляючца нечым зынейшым і часовым...
...треба зрабіць пэўную колькасць
памылак у жыцьці. Іначай не ўявіць
увесь сэнс яго вершаў...

Так пажартавала Ірына Ратнікава,
фіолаг па прафесіі па жыцьці
Вялікі ей дзяякуюза клопат і тэарэтычно падтрымку.

Дзяякій ня меншых памераў
Міхайлу Войтку
за сяброўскае разуменне,
Кацярыне Кёнгсберг, Віктару Корзуну,
Ігару Марачкіну,
як настомным тахнічным кансультантам
і, канешне ж, першаму чытачу –
Валерыі Куставай.

Нам бы шукаць якіх шляхоў
Далей ад блуду,
А не чакаць сярод грахоў
Вялікіх цудаў.

СПРОБА ІСЬЦІ ПА РАСЕ

Час не чакае – мне ісьці,
І позна пачынаць размову,
Ужо няма патрэбных словаў,
Ужо ня могуць не пусыці.

СУАДНОСІНЫ

* * *

Хоць думкі люты вецер
Не дае спарадчыць,
Хоць не знаходжу месца
Там, дзе жывешты,
І хоць жыцьцё бярэцца
Зрабіцца цяжкай працай,
Мне съмешна.

* * *

Па выніках размовы
Пытаныям не закрыцца.
Нашготая будоўля,
Калі пасъля сварыцца.

РЭЧАІСНАСЬЦЬ

Я жыву, мусіць, неяк ня так,
Разумею, напэўна, замала.
Рэчаіснасьць казыча ў вушах,
А ў руках покуль што не бывала.

Рэчаіснасьць –
    ня даць і ня ўзяць,
Атрымаўшы –
    яе не захочаш.
Я б пайшоў сваім шляхам назад.
Але надта ж ня веру ў вочы,
Хоць яны і растуць з галавы.

СТАЛАСЬЦЬ

Складанасьці абставінаў жыцьця
Неспадзявана ўжо не засмучаюць,
Ужо болей нечакана
не зъдзўляюць...

Жывём

не прадчуваньнем адкрыцьця,
А намаганьнем выспацца начамі.

ЦЭЛЫ ЧАС

(Імгненъне)

Незаўважны бег гадзін пад гарляк
Падстаўляе нож нямераны свой.
З пуцяўіны мне ня збочыць ніяк –
Людзі добрыя вядуць за сабой.

Разъмяркоўваюца ў чэргах грахі,
Абгаворваюцца колькасцьці і кошт,
Касавурыцца ухіл на ухіл,
Не зважаецца на ўстылы мне нож.

* * *

Дапамажыце раскавацца –
Абрыдла ўжо камплексаваць.
У адпачынак прагну працы,
Працую – пухне галава.
Іду, а хочацца спыніцца.
Маўчу, а хочацца казаць.
Баюся ўласнае міліцыі,
Што йдзе мяне aberагаць.

ЭПІЗОД

Казалі ўсё пра спадзяваныні
І ўсыміхаліся наўсыцяж,
У вашым вытанчаным ржаныні
Мне чуўся заклік да жыцьця.

І я, паکуль не разабраўся,
З надзеяй клаўся і ўставаў,
Сабе хваробіну прыдбаў –
Адчуў, што пераспадзяваўся.

* * *

Я супраць узынятых рук,
Бо зьведаў ад іх пакут.
Хто супраць узынятых рук?
Я першы падняў руку.

ЖАДАНЬНІ

Жаданьні свае ўтаймоўваў,
Даводзю да вонкавай сыціласыці,
І вось ня ўбачыш за словамі
Таго, што на волю ён выпусьціў.

Брыдзе між людзей незаўважнае,
Але ад ягонай прысутнасьці
У большасыці цяжкае ўражаныне,
Хоць большасыць
    ня ведае сутнасьці,
Якая шануецца знаўцамі
І мае традыцыі даўныя –
Аднекуль заўсёды з'яўляецца
І зноў пачынае з жаданьняў.

ЗАЦЯТАСЬЦЬ

Я сініцу шукаў, я сініцу шукаў,
Доўга ногі таптаў і стаміўся.
Завярнуў крыху ўбок
                          і прысеў на пянёк,
І, задумаўшыся, пахіліўся.

Я сініцу шукаў, я сініцу шукаў,
Журавоў аблінаў, не зважаючы,
А пасля зразумеў,
                          што каб розум я меў,
То ў пошук такі не ўдарыўся б.

ХОЛАД

Як пачнецца пара лістапада,
Ўмацаваўшы каstryчніцкі сум,
Поўняць памяць
                          прызнаньні і зрады,
І ня хочацца быць аднаму.

Халадзеючым дыхае вечар,
Усе, што можна, на дровы крышу,
Ды няма парагунку ля печы,
Бо яна не сагрэе душу.

У чаканыні званка ці сустрэчы
Ад самоты збавеньня няма.
Толькі раніцай скончыцца вечар,
Але заўтра яшчэ не зіма.

ГІСТОРЫЯ

Было такога, што ня ўспомніць,
Бо, калі ўсё гэта было,
Шматлікім дыхаць заняло,
І поўдзень абярнуўся ў поўнач.

* * *

Старога неба больш няма,
Зямлю міну узынішым морам,
Бо ішчэ ад бацькі пераняў
Імкненіне ў новыя прасторы.

Цяпер сярод былых людзей
Уяўна бачу непамёрлых,
І іх съядамі па вадзе
Мой шлях кіруеца праз мора.

Канец з пачаткам аб'яднаць –
Мая найпершая патрэба,
І неба новае спаткаць,
Бо ўжо няма старога неба.

РЭХА

Нам успаміны зразумець даюць,
Хто моцны,
    хто слабы,
        а хто разумны,
Хто ўвогуле
    спачатку быў прыдуманы,
Каб сэрца хоць падманам
        закрануць.

Мана і на бяду, і на карысьць
Умее сатварыць і разбурыць –
Яна такая.

Памяць абдурыць?
Ёй нават гэта – праца нецяжкая.

* * *

Падыходзіць ціха ззаду.
На плячо руку кладзе...
Павярнуўся, бачу – зрада.
А за ёй у чарадзе
Пазнаю я вашы твары
І усъмешкі, і мігі.
Што ты, браце, вочы паліш?
Можа ўстаў ня з той нагі?

Сэнс здарэныня ад зъмякчэнья
Давядзе да мігусыні –
Не ўяўляю заканчэнья
Без напруженай хлусыні.

* * *

Што съніцца катам па начах?
І ці знаёмы катам жах?
Якія маюць каты хобі?
І ці бываюць каты добрымі?

МАНА

Пачуцьцям,
што не патрабуюць слоў,
Мана больш за другое шкодзіць –
Яна паўсюль сабе знаходіць
Шляхі...
А тут – лацьвей мане –
Хадзі ў вадчыненая дзвіверы,
Зьбірай вяршкі дабра з давер'я.
Пляваць на дробныя штуришкі!..
Якія водгукам і рэхам
Свой ценъ кідаюць на пацеху
Пакрыўджанасыці і загане.
Адным ніяк, другім пагана,
І ўсе, хто браў удзел, паранены.

СЛОВЫ

Мы кажам слова пры сустрэчах,
На разывіганыне кажам слова...
Мы ўва ўладзе слоў спрадвечных,
Няпраўда, што шукаем новых.

Трэба штосыці казаць цішыні,
Што навокал усьмешку хавае.
Я зъянтэжана рот адчыніў,
Памаўчаў і назад зачыняю.
Зачыніў, а на вусны мае
Асяроддзе адбіла ўсьмешку.
Вочы вылупші – слоў не стае,
А бяз іх...
Разумееце нешта?

Думку слова хавае,
Сэнс за думкай далёка.

Цяжка жыць, адчуваючы
Толькі слова навокал.

СУАДНОСІНЫ

За і супраць –
суадносіны
сёньня ў нас,
нам не да гвалту.

Цішыня –
і вочы скошаны.

Толькі быццам замірлыіся
за і супраць,
Але торгнула,
нешта з будучага
вынесла
І па сэрцах неспакоем
сьцебанула.

Ажно енкнулі,
ды усьмешкамі скрывіліся.
Пазъбіралі неістотнае
І памножылі на мінусы,
Склалі ўсё – чакаем вынікаў.

ПЫТАНЬНЕ

Мы ведаем дзе дрэнна
З таго, што перажылі,
Але ж чаму нязыменна
Зноў на памылкі хіліць?

ЭМІГРАЦЫЯ

Дзе ён, дзе ён, той горад,
Пра які вытут нам съпявалі?
Побач дзе?
Ці за морам?
Мы паўсюдна шукаем.
З думкай непамутнёй,
З сонцам у кожнай шыбе.

Раны незагаёныя
Змушаюць на гэты выбар.
Мы выбіраем горад.
Ня ведаочы геаграфій.
Ня ўлічваочы гісторый.
Нам толькі б туды патрапіць.

* * *

Проста жыць паміж лужын і
сыцюж
І ня поўніць ідэямі вецер,
Як і ўчора, сягоныня хачу.
Але, кажуць, і сёньня ня съвеціць.

* * *

Старая плошча. Дрэвы. Брук.
Дамы абапал з мокрай цэглы.
З аднога боку процыма мух.
Сымярдзіць карболкай процілеглы.
Людзей заўсёды тут няшмат,
Ды й тое, з большасці, вар'яты,
Пасярод плошчы ёсьць тэатар,
І ўваход туды бясплатны.

Мне там няма чаго рабіць –
Нашто мне іхныя прэм'еры.
Мяне цікавіць дабрабыт
На справе, а не на паперы.
Мяне ня вабіць балбатня,
Я веру толькі ў наяўнасць.
Мне есьці хочацца шгодня,
А тут – даюць чыглаць аб'явы.
Што за жыцьцё, калі спектакль
На лепшым месцы, сярод плошчы?
Не абыйсьці яго ніяк.

Глядзі і усё.

А як ня хочаш –
Давай дамоў і адпачні,
Ці пакрыўдуй крыху на аўтара.
Ты выйшаў, бразнуўшы дзъвярмі,
Але ж ізноў тут будзеши заўтра.

* * *

Горад мой, вораг мой,
Адпусці мяне дамоў,
Я ў неграх тваіх вуліц
Час губляю.
Новы дзень загудзеў
Перапевамі надзей.
Да сябе няўмольна
Туліць, прыціскае.

* * *

Хто, хоць нічога не знайшоў,
Але шукаў і спадзяваўся,
Хаця да мэты недайшоў,
Але й на месцы не застаўся.

Пяты дзень з тэлевізарам п'ю,
І калі яму будзе ўжо досыць?
Ён паказвае мне ўсю зямлю
І нічога за гэта ня просіць.

ТАБУН

СПАДЗЯВАНЬНЕ НА ЗІМУ

Штодзённыя зъмены надвор'я
На стому адпітым мазгам.
Якое тут шчасьце ці гора,
Аднотолькі ёсьць, што туга...

Спакуса ўжо не спакуса,
Нязнанага быццам няма.
Улетку мацней землятрусы,
Дык, значыцца, трэба зіма.

АКАЛІЧНАСЬЦЬ

Сынег не нагадаў мне пясок,
Як я ні выкручваў вачко,
Дотыкі да ўёлых панчох
Зразумець далі пра жыцьцё.

Ураджайны сынег сёньня лёг.
І, нібыта ў жудасным сыне,
Не растаў ад ўёлых панчох.
Гэта і зьдзівіла мяне.

ДЫМ

Я ўчора прыдумаў дым,
Што ціха над возерам плыў.
Ён быў там, дзе я казаў,
І плыў увесь час назад.

Былых дымы ў разлік
Ня браў ён, мой новы, злы,
Съмляўся, як я вучыў,
І плыў па вадзе, і плыў...

А іншых, другіх дымоў,
Ён гнаў ад людзей дамоў,
Ідзіце, – казау ён, –
Я
Тут буду агоргваць шлях.

КОНЬ

Я зноў запіў ад адзіноты,
Ад халадэчы на двары.
Прыходзіць хтось.
Пытаю: “Хто ты?”
А ён ня хоча гаварыць.

А ён маўчиць, і бяссэнсоўна
Чакаць ягонага адказу.
Бо гэта конь, ён не шматслоўны
І ўсё наглейшы з кожным разам.

РАНІЦА СЬВЯТОЧНАГА ДНЯ

Зранку на белага каня,
Вочы прадраўшы,
    але не пад'ёўшы,
Сей я,
    і хеўрачка мая
        села таксама,
            але я ўсе ж першы.
Скок-паскок,
    як капыгы абцасы.
Чый гэта крок?
    Аж гэта мой уласны.
Ніз ці верх?
    Нікому з нас ня ўцяміць.
Быццам зъвер, крэхча памяць.

Пешицу нязвыкли хадзіць.
Едзем на конях,
    ад коняў нашых
        тлум, што ў мазгах сядзіць,
Пнецца ў вочы з вушэй
    мройным маршам.

СУНІЦЫ

Шукаю, мой пошук як марны
            пошчык,
Быццам зъбіраю суніцы ў кошык
На той палянے, дзе сярод съёжак
Багата гэтых самых суніц.

Але так цяжка стрымацца мне,
Нібыта я ў пякельным съне.
Хапаю вуснамі без разбору
І смак суніц, і сунічы водар.

Бывае, сон мой жыцьцём
становіцца.
Тады усё ірвецца, грукоча, коціцца...
Кідаю справы, каб з кім дамовіцца
На продаж суніц
з гэтым самым
кошыкам.

АБУДЖЭНЬНЕ

Ну што, браток, да раніцы дажыў?
І прачынацца трэба, і глядзець.
Рабіць гэта балоча, як і жыць,
Адчуўшы, што цябе няма нідзе.

Ты можаш адбівацца ў вачах
Людзей вакольных бліскам
нежывым,
Але, калі сарвешся закрычаць,
Ня ўцяміш,
што ўсяго толькі заныў.

Скугол падземны
душыць з вышыні
Цябе,
і не чапае ён другіх.
Пад раніцу ўсе хочацца зъмянішь,
Але ня маюць выходу кругі.

Кругі, кругі і плямы у вачах –
Ну што, браток, да раніцы дажыў?
Калісьці гэта трэ будзе канчаць.
Ня хочаш.
І ад гэтага дрыжыши.

* * *

Так глыбока ўначы,
аж пад ранак.
бразгат засавак і ланцужкоў.
Мы згубілі ўсе спадзяваныні,
А той-сей проста ціха сышоў.
Не насустрach,
а ў бок проціеглы,
Не з усьмешкай на вуснах, а так,
Зубы сыціснуўшы, людзі пабеглі,
Баючыся хадзіць па начах.
Вы ж з'явліся позна, даруйце,
І ня трэба нам ветлівых слоў.
Тут ваш голас ня чуюць,
а чуюць
Бразгат засавак і ланцужкоў.

ЛЕТА

Кволым паасткам адзначыў
Час, што лета надыйшло.
Усе, што можа, лоўка скача
Скрозь сагрэтае съятло.

Толькі нешта я ня веру
Ні ў чэрвень, ні ў цяпло,
Ні ў скокі, што бяз меры,
Ні ў значнасць важных слоў.

Але гэта ўжо ня лета,
Кволы паастак замоўк,
Са ўсім съветам ладзіць мэта,
Тая, што я не знайшоў.

Жнівень пырскае ад съмеху,
Не ўсыцішыцца ніяк,
Адмаўляе небясьпеку –
Ва ўсім съвеце ён ды я.

* * *

Быу ліпень.

Ноч.

І дожджык церусці.
Калі ж я зоркі ўбачыў
І уцяміў,
Што сыплю,
То вусны ледзь не пракусці.
Ды што казаць –
    вы ж ведаеце самі,
Якое абуджэньяне можа быць
Калі
    раптойна пачынаеш
    жыць.

* * *

Вечарамі шукаеца месца
Адпачынку ад той мітусыні,
У якой пражываюцца цесныя
І надзвычай кароткія дні.

Вечарамі чакаем, бывае,
Неахвотна прыходу начы.
Справы новыя не пачынаем
І пра справы старыя маўчым.

Успамін мінулага дня...
Хроніка пражыгых хвілін...
Дзесьці сёныя ты не адна,
І чамусыці я не адзін.

СТРУНЫ

* * *

Ну вось ужо і ёсьць нам
Што ўспомніць,
Ну вось ужо падумаць
Ёсьць над чым,
І мары ёсьць
Сярод няяснай стомы
Ад захапленыня,
Але мы маўчым.
Маўчым пра ўсё,
Што нам так важна ведаць,
Маўчым пад дождж,
Пад вечер і пад час,
Які няўмольна
Набліжае бездань
Расстаныя,
Што чакае
Заўтра нас.

* * *

Шмат памыляўся, ведаю,
што ж зробіш,
Калі шукаў, затойваочы дых,
А ты ўвесь гэты час хадзіла побач,
Але ня ведаў я, што гэта ты.

* * *

Размаўляць з прыгажуняю цяжка,
Вочы-краплі глыбока-глыбока
Недзе

маюць міэрны адбітак.

Гэта я

сёньня зранку шчасльівы,
Бо ў вочы такія патрапіў.
І ніяк не спасыцігну, ня ўцямлю,
Што мяне ў далічынъ гэту кліча,
Чым мяне глыбіня тая вабіць,
І чаму я маленкі-маленкі
Там,
А побач ёсьць нехта вялікі.

* * *

З кожным слоўцам
бы праменчык звязе,
Песыціць грудзі...
Слухаю цябе...
Будзіць памяць гэты ранак даўні
Сьветлым рэхам колішніх надзей.

ГОЛАС

Цябе ня бачу –
    і няма жыцьця,
Ідзеш насустрach –
    мне б куды схавацца.
На голас твой гатовы адазвацца.
Працягваю я слухаць і маўчаць.
І столькі чую...
    Як толькі душа
Уціск пачуцьця гэтакі трывае?
І насамрэч мяжуецца з адчаем.
Ці ноч,
    ці ранак,
    ці пачаўся дзень –
Адно і тое ж маю уяўленъне,
Аднолькава адданы захапленъню,
Якое сёньня – кій мой і прамень,
Кірунак да найлепшых перамен,
Якія могуць быць і не адбыцца.
Умее нават памяць памыліцца,
Ацэнываючы тыя ноч ці дзень.

* * *

Перастань мне, калі ласка, сыніцца,
Сыніся іншым ці сама сабе.
Мне ж дазволь
    праспацца і забыцца,
Што была ты побач у журбe.

Калі ласка, будзь сама сабою,
Не гуляй у лепшы варыянт,
Бо яно не надае спакою
І ня можа нечаму спрыяць.

* * *

Перастань мне съніцца, калі ласка,
Не прыходзь пад раніцу цішком.
Добра бачу: твар твой – гэта
маска,
Ты яе ня скінеш языком.

Хай кляну імгненнае празрэнье,
Хай зъмяніць нічога не хачу,
Але з нейкім новым нецярпеньем
За табой, прачнушыся, сачу.

* * *

Я трymаў сваё ўпачасцьце ў руках
І баяўся ў кішэню паклацьці,
Бо тады не было бужо ўпачасцем
Тое, што я трymаў у руках.

* * *

Я памыляўся, але не шкадую.
На сэнс таго
наўмысна не зважаю –
У маіх думках ты зусім другая.
Глядзяўся ў памяць,
каб цябе прыдумаць.
Мне спачуваюць:
што ж ты голаў тлуміш?
Няможна так хлусіць сабе самому,
Купі гарэлкі ды шыбуй дадому.
Але ж і там
мне не знайсьці прытулак.

Сустрэчы выпадковай дачакаўся
І падыйшоў, і вымавіў –
ну вось...

Усьмешка...

бы чакала ты кагось,
ды не прыйшоў ён...
Што зробіш ты?
Кім зьведаю цябе?
Хто буду я ад гтага хвіліны?

* * *

Ты, што і побач такая далёкая –
не дасягнуць,
А ўжо як сёньня,
то й марыць няма
чаго,
Шчаслыва будзь.
Не дасылаеш ні ліста, ні голасу
З kraю свайго,
дзе, напэўна,
так хораша,
Што часу няма прагуляцца
ў памяць,
Ці прасачыць за бягучымі днямі,
Каб растлумачыць абранны
напрамак
Хоць бы сабе.

АДВЕЧНАЕ

Ці ж ты ня гэтага жадала?
Ці ж я ня гэтага чакаў?
Збылося, быццам бы,

а стала
Таго, нязбыгага,
шкада.

САМОТА

Здаецца мне, што вар'яцею,
У хмарны дзень шукаю ценю,
Бо так пячэ ў галаву,
Што я нявесела жыву.

Сам не дайду ніяк да ладу,
Ды і ніхто ня дасьць параду,
Куды прыбіцца, дзе схавацца,
Каб з завядзёнкі не сарвацца.

Перажываючы ўсе гэта,
Я зранку сноўдаю бяз мэты.
Маўчаць мне цяжка,
Цяжка дыхаць,
З табою мне б пабыць
Хоць крыху.

* * *

Пасыля таго, як вецер перасьціх,
Пасыля таго, як неба пасівела,
Пасыля таго, як сынілася мне ты,
Я так хацеў хаця б здавацца
съмелым.

* * *

Крок насустрach – такая дробязь,
Пераставіць адну нагу.
Намагаюся месяц зробіць,
Ды і сёньня ўсё не магу.
Не магу ўсьміхнущца шчыра
І, ступшы той самы крок,
Больш ня помніць
    праз тваю міласьць,
Існаваньне другіх дарог.

* * *

Я зраблю табе ўсе, што хочаш,
Я аддам табе ўсе, што маю,
Толькі побач ідзі, ня збочвай
І маўчи, што так не бывае.

* * *

Мне вельмі хочацца, каб ты
Была такая ж і надалей,
Каб гэтай цёплай прастаты
На усе жыцьцё табе дастала,
Каб ты была
    заусёды – ты.

З табой размова –
    свята мне.
І толькі ўпрайкі ўздыхаю,
Калі міжволі закранеш
Ты тыя струны ўва мне,
Што не табе сягоньня граюць.

* * *

Шэры хмары разганю
Празрыстым ветрам,
Пагляджу праз цішыню
У бок твой.

Дзе ты?
Ці ж дарма табе шляхі
Свае тлумачый?
Ці ж я сам, съяпытаю,
Цябе ня бачу?

* * *

Мне з табою бліжэй да неба,
Я з табою ня чую часу,
Па якім мне глядзець у неба,
Пад якім мне так мала часу.

І шукаю цябе і помню,
Як было і як не бывае.
Мне шукаць замінае стома,
Але я ўсё ж цябе шукаю.

А знайду цябе і забуду,
Ці ты ёсьць, ці была калісьці.
Разгублюся, як перад пудам,
Аступлюся, і будзе выйсьце.

Я чую і ведаю сам па сабе,
Але ж пад грамадзкім уплывам
Раблю ўсё, што трэба ня мне, а табе,
І не абыяк, а рупліва.

ЗЫНЕШНЯЕ

* * *

Можна быць хворым
можна быць бедным
але жыць добра
гора ня ведаць
калі ёсьць вера
вера дасьць сілу
пакажа дарогу
бура нахлыне
яна дапаможа
быць непахісным.

Не да спадобы
мне толькі адное
тое што робіцца
моцнай съяною
вера съляпая.

Вера съляпая
ўзъвяла абарону
не нападзе
але ты ў палоне.

* * *

Пад зоркамі хадзілі,
Пад зоркамі жылі,
Але на іх ніколі не глядзелі,
І столькі ўсяго зрабіць пасыпелі
За час, што праблукалі па зямлі.

Стаміліся, заснуць ня маєм сілы,
А зоркі як віселі,
Так і цяпер вісяць.
Хіба ж каго
    звычайным чынам зоркі
У чорным небе будуць хваляваць?

* * *

Кудыдзянецца сълед
    ад зоркі,
        што упала,
Ад вогнішча,
        што згасла.
Ад казкі,
        што была?
Складанае пытаныне.
Каб адказаць удала,
Шукаецца пачатак
Звычайнага цяпла.

* * *

Так цяжка разумець,
Што ты ня самы лепшы,
І тое, што жыцьця,
Апроч свайго,
Ня бачыў.
І ўсе, што палічыў
Галоўнаю ўдачай,
Было для іншых
Зынешнім.

* * *

Ты чый?
Нічый?
Глядзіце –
во нічый!
І гэтак ён
сам кажа пра сябе.
А гэта ўжо пыганьне.

Калі нічый,
сам па сабе,
То хто цябе наўчыў быць нічым?
Той, можа, хто зрабіў цябе сваім,
Ня маючы ніякае патрэбы
Табе паведамляць, што гэта так?

* * *

Ці я сплю, ці бачу гэта яўна,
Блыганіна недае жыцця,
Вельмі добра ўсе было нядаўна,
І абы што лезе ў працят.

* * *

Будоўля – наша жыццё.
І ў жорсткім рыхтме стварэння
Мы робім вышэй за ўсё¹
Сыяну непаразуменяня.

* * *

Зусім нямнога давялося нам
Ў скарбонку зразумелага ўнесыці,
На ўвесь двор пад раніцу туман,
І ты мне кажаш, што ня любіш
вецер.

А мы маўчым, і подых цішыні
Агортвае галовы навакольля.
Спачатку трэба браму адчыніць,
А потым нейкім чынам лёс
адолець.

Нас мала.

Можа двое,
можа менш,
І, каб жыцьцё няіснае праверыць,
Цябе я сустракаю
перш-наперш,
Чакаю і паглядваю на дзъверы.

АПТЫМІЗМ

А з маёй жа лаўкі
нічога ня бачна,
Але ўсё роўна
я жыцьцю ўдзячны.

* * *

А вы пачэсныя,
А мы апошнія,
А вы нябесныя,

Нібы нябожчыкі.

А мы сядзім-маўчым –
Ня маем голасу.
Мы ваш глыгаем дым,
Што ў вочы колецца.

Мы са свайго
Міжволі ўсьміхаемся
І на другі працяг
Не разяваемся.

* * *

У съвеце спакою нямашака,
І многім баліаць галовы.
Жыцьцё –
гэта вельмі цяжка,
Асабліва калі па-новаму.

* * *

З ваўкамі жыць –
на-воўчи выць –
ці трэба?
Зямлю згадзілі –
розум ёсьць –
шукайце ў неба.
Яно аддасыць таму, хто возьме,
сваю сутнасць,
Ды ўсе, што ходзяць,
не бяруць
і кажуць глупствы,

Сярод зазначаных атрут
штукаюць выйсьця,
Яго ж няма, калі заграз,
як ты ня мыйся.
Пасыпешны клёкат –
хто ляціць,
абмажуць тлушчам.
Алеем тлушч ці можа быць?
Маўчыць відушчы.

* * *

I што ж гэта робіцца?
Сварымся, лаемся,
Нашкодзім, зъбяжым.
I маўчым, як вяргаемся.

* * *

Ёсьць слова,
ёсьць паchuцьці,
ёсьць падзеі.
Складаецца з іх нашае жыцьцё.
Адзін яго аддасыць,
другі падzelіць,
А трэці ўжо схаваў,
чацьвёрты цёг
Да грамады.
Прадаць.
I што?
Куплі?

* * *

Сягоныня сьвята.
Людзі на плошчы.
Ніхто ня сыпіць
да позынай ночы.
Але і гарэлку ніхто ня хвошча.

Пануе ўрачыстасць, натхнёнасць
і вера,
Паўсюль процьма літар вялікіх
памераў.
А зверху грыміць адпаведная
музыка.

Я бачу знаёмыя твары шчасльовымі
І сам разумею пад іхным уплывам,
Што сёньня –
вяртаныне да қукурузы –
Падзея ў нашай гісторыі.

* * *

Калі жыцьцё будуеш на былым,
На будучыню цяжка спадзявацца,
Бо будучае можа не збывацца
І не зважаць на даўняе прытым.

* * *

Сонца лісьце фарбуе па-свойму –
Скончым сёньня
глядзець на другое.
Сярод фарбаў дзівацтва пустое
Пераверне звычайныя слова.

* * *

Ну што вы, што вы
    ці будзе лепш...
    ... і гэта змова...
    ... ці ёсьць там сэнс?..
Быў першаслоўя часовы зъмест.
Ну што вы, што вы –
    ня трэба лепш...
Цікавых зъместаў зашмат наўкол...
Ня знайдзе месца там ваш прыкол.

* * *

Зъвяртаюся да цябе
    ці не?
Ня ведаю.
Але ж мой зварот
Мігціць там, дзе ўваход
У будучы дзень, у лёс.
Каму я нясу?
Каму?
Навошта аддам-схаплю
Пытаньняў-сыцьвярджэнняў
    спуд –
Адбігак былых атрут,
Ужыгых праз недахоп
Таго, што за грошы ўзяць
Ніяк...

ЛЕТНЯЕ КУПАНЬНЕ

У кіпеныні вада разъвяла каламуць,
На беразетрошачкі

можна дыхнуць,
І ногі ў рукі, і ў вір галавой
Лячу, не даслухаўшы лямант
праклёну.
Ужо брудна-шэрым стаў
колер зялёны.
Съмлюся, таму што
зъмяніўся настрой.
Ну што там?
Чакаю.
Давайце за мной.

* * *

Са шкадаваньнем мы губляем тое,
Што прапануецца ў якасці
жышціця.
Канешне, гэта важна –
жышць спакойна,
Чаго і дамагаюцца наўсцяж.

* * *

I новая восень.
I неба
нанова відно,
аж наскрозь.
Але пра старыя патрэбы
Упарта нагадвае штось.

Iх ветрам не параздзімала.
I дождж іх сабой не накрыл.
Мне толькі іх і не хапала,
Вось гэтых патрэбаў старых.

Заўжды нешта хоча быць новым
І поўніць гаворкай сусьевет.
Ды толькі ж патрэбныя слова
Ня перад патрэбай, а ўсьлед.

Хай сабе дождж і сваволіў,
Жнівень касуе мяжу.
Пэўна такая ўжо доля –
Поўныя вочы дажджу.

РЭШТКІ

* * *

Няма нам справы
Да заходу сонца.
Яно й бяз нас
Усё зробіць
Так, як трэба.
Мы пальцам
На задыханым ваконцы
Свае імёны
Простыя вышкрэбаем.

* * *

Паветра бабінага лета
Мой съвет қульнула дагары,
І больш празрыстага на съвеце
Нічога лёс мне не дарыў.

Сноў відавочную няпраўду,
Прывабную больш за жыцьцё
І непатрэбную назаўтра,
Ты не сьпіхнеш ў забыцьцё.

Прагорклы паҳ зламанай веры
І поўніць нос, і муціць зрок,
Абшар мяніеца на ў памерах.
І кожны крок – апошні крок.

* * *

Возера, сіняе вока,
Зынізу глядзела ўверх.
Неба, блакітная вокладка
Жыцьцяпісання агульнага,
Зманыліва вельмі утульнае,
Хмары зьбірала ў каўнер.
Я на сыпіне каля возера
Погляд свой ладжу разгублена.
Стой, недарэчнае воблака,
Дух паралельнага позірку
Сэнсам ня можа напоўніцца.
Стой, ты закрыеш адтуліну,
Факт разумення агульнага
Месца ня знайдзе пад небам
І адамрэ без патрэбы...
Чуюцца сінія крокі.
Неба хаваецца ў ноч,
Невідавочныя клопаты
Не дазваляюць расслабіцца,
Думкі қульгаюць нязграбныя,
Нічога ня бачна, апроч
Цемры адной надакучлівай,
Што воблакі з'ела бязгучна.
Возера вока заплюшчыла.

* * *

Адбіткі недасягнутае мары
Міжволына загасаюць у вачах.
І гоніць восень хмары,
хмары,
хмары,
І сэрца не шкадуе па начах.

І мне баліць, што я цябе ня помню,
І што ня вабіць больш тваё імя,
І зноўку набірае сілу поўня
На рэштках адыходзячага дня.

* * *

Патухлы позірк,
утароплены ў бурштын,
І аб мінулым,
як аб лепшым,
успамін.
І вось бурштын ужо –
пажоўклае лісьцё –
Асеньнім вогнішчам
прапальвае
жыцьцё.

Дай мне руку –
дапамагу табе
ўстаць,
Ужо рушыць час,
ужо холад
восенскі працяў.
Па лісьці пройдземся
сярод
пустых галін.
Калі расстаньнс нам прызначана?
Калі?

Самотна дыхаю суветам
Сярод сваіх бясконцых мар.
Жыцьцё ідзець так непрыкметна,
Як муха гадзіць на ліхтар.

ВЕЧАРАМІ ШУКАНАЕ

Ці трэба было восень пачынаць,
Пакуль яшчэ няскончанае лега
Разгублена згасала у сусъвеце,
Прыпомніўшы якой была вясна.

ДАДАТКІ

* * *

Неба зоркамі міргала
Усю ноч,
І вось пад ранак
Перастаў глядзець з пашанай
На прывабную такую
З'яву матухны-прыроды.
І маральныя законы
Непазьбежна
Склалі кодэкс...
Адчуваныне –
Быццам родзіш
Найсапраўданае сумленыне,

Толькі вызначыць ня можаш
Чым паведаміць пра гэта.

* * *

Многія з нас бачылі,
Ды маўчаць пра гэта.

Сывет.

Праменъчык высклізгнуў
Між крываўых пальцаў.
І пульсует ськівіцай
Малш па стамента,
Ды шкада, што вечарам
Ёсьць куды падзецца...
Мітусіцца нечага...

ДЫПЦХ

1

Нам жыць не даюць
Нашы даўнія крыўды,
І новы ня радуе,
Быццам бы сонечны, дзень.
Хацелі б іначай і лепей пражыць,
Але ж не умеем нічога
і нават хацець.

Па ўсіх кіламетрах
Усіх захварэлых краёў
Замест указальнікаў
Сініх, што на гарады,
Пастаўце нам надпіс –
Да Бога ,
І хай бы ён вёў
Усіх, хтодарогі шукае
Нязменна туды.

2

Прачніся, замкні дзъверы
І ціха пад дзень шэры

Выходзь.
Ня трэба браць паперы,
А трэба толькі верыць,
І годзе.
Жывём пасярод съмецьца,
Усе мы Божы дзецы –
І ты, і я.
Устань, ідзі па съвеце,
І вера шлях асьвеціць
Твая.

* * *

Бывае,
што ня можаш
размаўляць ні з кім,
Ня тое
каб сказаць
ня ведаеш пра што,
а слова не складающа ў сказы,
Ды робіцца так мала гэткіх слоў,
Якія менавіта зараз нам
патрэбныя.

Аднойчы вось
прыйшлося выдумляць
Нанова мову, быццам.
Толькі б зразумелі.

Але праз пэўны тэрмін адчуваю,
Што мой занятак –
марнаваньне часу,
Ня толькі мне,
а ўсім ня трэба гэта.
Ды я сваю гаворку не спыніў,
Ня кінуў
съязгваць літары за вушки,

Каб зграямі
бязважкіх ланцужкоў
На волю клапатліва іх паслаць.

Ніхто ня слухаў,
што я там казаў,
Ды й сам цяпер
наўрад ці ўзгадаю...
Аднотолькі –
выдатная прамова!
Мне памяць захавала з таго дня.
І хоць тады яшчэ я разумеў,
Што людзі
гэтым кажуць мне няпраўду,
Усё ж пра сваю значнасць
уяўленыне
Складаць пачаў
з той самае пары.
І гэта быў пачатак....
Цяпер не уяўленыне ...
Мая значнасць –
Канцэпцыя,
жыцьцё,
навука,
крэда...
Я даўна ўжо забыўся на той час
Калі ня мог пазбавіцца дурноты ...

...Бывае,
што ня можаш
размаўляць ні з кім...
Абы што! У разумных не бывае!...

* * *

Тут пануюць лапухі,
Прыхінуўшыся да плота,
Дзед стаіць у брудных богах.

Месяц выдаўся сухі,
Хмарак ані-ні ў небе,
Тэрмінова дожд় патрэбны.

Каб съвяжыцца лапухам
Я ні кропелькі не дам.

Сам з сабой так размаўляе
Дзед...

* * *

Тыя ісьціны для вас ледзь-ледзь
Адчуваюцца пад самы скон –
Непахіснага няма нідзе –
Гэтых ісьцінаў адзін закон.
Многа рознага з жыцьця зрабіць
Вымаглі, але трымалі ледзь
Непарушным ахрышчоны съвет,
Ды хапалі што бліжэй ляжыць.

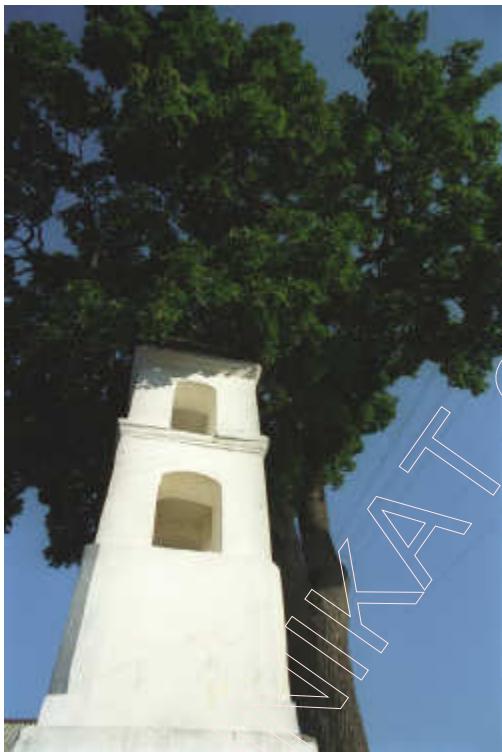
* * *

Нядайна жыў жа
І побач –
Далёка быў.
А пакліаць –
Дык завядзёнкі такой няма,

Так-такі ў грамадстве жывём –
Не адарвешся, каб не сарвацца.
Ёсьць мяжа – рух толькі да яе,
А надалей
Съмеласьці не стае,
Абыйсыці –
Сумненьне ёсьць –
Не дае,
Бо твае ўсъмешкі мне – не мае.

* * *

У нешматлікіх забавах
Сярэдняга ўзросту
Баўлю час,
Не шукаючы сэнсу жыцьця.
І ўжо адчуваю сябе
Толькі госьцем,
І яшчэ спадзяюся
На добры працяг.

У час, калі сябе не пазнаваў,
І мэту аблінаў як перашкоду,
Хацела нешта думаць галава,
Ды толькі з ёй
Я быў тады ня згодны.

ПРАЦЯГ

* * *

Урокі несапраўднае вясны
Мы адвячоркам хмура спасьцігалі
І шкадавалі тых, што нам давалі
Урокі несапраўднае вясны.

Кавалкі ненажыгай дабрыні,
На іх мы напачатку не зважалі,
А потым так расчулены шукалі
Кавалкі ненажыгай дабрыні.

Мы ведалі пра тое, што жывём
І марылі, як мы усім пакажам,
А калі век нас проста не заўважыў,
Вітацца перадумалі з жыцьцём.

Урокі несапраўднае вясны...
Кавалкі ненажыгай дабрыні...
І грэх, не задаволены быцьцём...

* * *

Як толькі вецер раніцу прынёс,
І думкі сон разъвеялі да рэшты,
І пачало жыцьцё ізноў
прысыпешваць,
І крочыла наслуга насланьне,
Усе пайшлі – хто мог і хто ня мог –
І пратагталі новыя дарогі,
Куды каго тады панесылі ногі
З абырдлых і пустых старых дарог.

Гады праходзяць і бярэ сумніў,
Той, на якога
большасць не зважае,

І тая раніца ўжо быццам як чужая,
І вецер той – ці ён дапраўды быў?

А вецер быў –
пад вечар толькі сыціх,
І сон прыйшоў усім памружыць веi,
І захацелася камусыці вечна
верыць,
Ды вечнасці хапіла не на ўсіх.

* * *

Не разумею клопату вады –
Схаваць усё,
што робіцца навокал --
Калі ж ня можа змыць
усе сляды –
Становіцца туманам перад вокам.

Усё, што хоча, ведае вада,
Праходзіць там,
дзе не праходзіць позірк,
Спыніцца можа толькі ад марозу
Каб паказаць на справе моц ільда.

*

Вада народзіць дым,
Зачаўшы ад вагня,
Паміж пастылых зім,
У жоўтых прамянях.
Па стрэлах прамяней
Паеду я дамоў.

* * *

Так жыцьцё папераблытала шляхі,
Што не ўцяміш –

дзе ўперад, дзе назад,
Тлумяць голаў непазбытых грахі,
За якія давядзеца адказаць.

І ня хочацца за хуткасцю сачыць,
І ня верыцца,

што скончыцца бензін,
А дарога, што пад коламі маўчыць,
Разумее, што ў яе ты не адзін.

На гадзіннік даўнавата не глядзеў,
Бо ня маю абавязкаў перад ім,
А заўважыў, што старэю пакрысе –
Дык ня век жа заставацца

маладым.

* * *

Мне сасынілася,
што скончылася лета,
Пазбірала з дрэў апошняя ліствы,
І з нябёсаў,
ад бясхмарнасыці пустых,
Халадзеючае сонца непрыкметна
Замуціла позірк мой да сълепаты.

Я ня буду болей бачыць глыбіню
Цемнаты і цішыні чарговых сноў,
У якіх яда жыцьця
амаль дайшоў...

І наўмысна
ўжо вачэй не расчынню
На бязьмежжа

шырыні пустых размоў.

* * *

Цямнее і гусьцее
цішыня,
І непазъбежна хутка будзе
ноч,
Чаканье съветлых думак
ля вагня,
І нечаканым госьцем
дробны дождж.

* * *

Як у птушкі
ў цябе ўсьмешка,
Ясны позірк
дзіўнай глыбіні.
Без цябе
я неяк жыў, канешне,
Іншы съвет
мне думкі паланіў.
Але зараз панаўела вокал,
Як павегра
лёгкая рука
Мне працёрла стомленыя вочы,
Каб я бачыў дзе цябе шукаць.

* * *

Ты мне пісала,

што канчаецца вясна,
Я прачытаў,
але чамусыці не паверыў,
Пабачыў лета
праз расчыненая дзъверы,
Але пакуль яшчэ
разгледзеў і пазнаў.

Ты мне казала,
толькі я забываўся што...
Бо ад таго
ужо мінула ладна часу...
Я твае слова
пагубляў сярод уласных...

* * *

Зямля, Лі Фан, вялікая такая,
Нам выпадкова
болей не сустрэцца,
Я вечарамі не цябе чакаю,
І да цябе ня я прыходжу дзесьцы.
Вакол ня ты, і сумна быць вясёльым,
Але сусъвет тваіх усымешак поўны.
Ён раздае іх бляск шматлікім зорам
І твой паргрэт
пяшчотна лепіць з поўні.

* * *

А сынег шукае месца на зямлі,
Пакінўшы зусім сівое неба,
А сынег ідзетуды, дзе мы былі,
Там нашыя съяды

прысыпаць трэба,
І для наступных
съвежы шлях съцяліць.

Позірк усьлед,
Працягу не знаходзячы,
Моўчкі вісіць, а слова не стрымашь.
Верыць сабе зусім ужо ня хочацца,
Але маўчаць магчымасыці няма.

ПЫРСКІ

* * *

Ты помніш мае слова з тых часоў,
Як у размовах нам спрыяй
вакольны съвет.
Калі гады мінулі – я прыйшоў,
Каб больш нічога
не паведаміць табе.

* * *

Маё сэрца душу тваю мерыла,
Так нясьмела прытулку шукаочы.
Мы хадзілі, маўчалі і верылі,
І зусім не зъбіralіся каяцца.

АБУДЖЭНЬНЕ.

Бы гадзінік стрэлкі ссунуў,
Скіраваўшы на самоту.
Рана ў съвеце, ў раныні сумна,
І пакуль няважна хтоты...

* * *

Ахвяруючы мазгамі,
Я ня стану ў чаргу,
Мы аднолькавыя з вамі,
Але я так не магу.

* * *

Шлях да сябе праз сънег,
Шлях да сябе праз дождж,
Дойдзем усе, ці не? –
Ззаду пыгае хтось.

* * *

Што бывае, чаго не бывае –
Зразумець намагаюся ўпартага,
Ды, здаецца, ня тое чакаю,
Што чаканьня
сапраўднага
варта.

* * *

Калі пачацца – ведае зіма,
Калі па чарцы – ведае прапойца.
І так нялёгка часам супакоіцца
Таму, хто спадзяваўся іх стрымаць.

* * *

У адмарозкаў логіка свая,
І так няпроста часам зразумець
Чаму яны працягваюць стаяць,
Калі ім сама правільна – сядзець.

* * *

Зіма, вясна...
...па-за належным часам
людзей няма,
І я жыву сам на сам.

* * *

Паэт, нават самы сапраўдны,
Жыве ў грамадстве, таму
Кавалкам залішняе праўды
Націсьне на грудзі яму.

* * *

Вольнаму воля,
А мне каляіна,
Быццам бы я
Выбіраў гэткі шлях.
Зьбегчы б куды,
Але там не айчына,
Людзі чужыя,
Зямля не мая.

* * *

Не заўважайце лепей вы
Таго, што вас ня тычыцца,
Памылкі аб'ектыўныя
Памылкамі ня лічацца.

* * *

Калі няма куды схавацца,
Не мітусіся, сядзь на лаўку.
Сядзі сабе, глядзі ў неба –
Кamu такі аёлт патрэбны.

* * *

Маю ўсё – дом мой поўная міса,
Толькі сёрбай, смакуй,
Ды ня пырскай.

* * *

Ужо. Канешне. Так яно і ёсьць –
Падзеі перажыўшы разумеем,
Тады ўжо
    са спазненънем разумнеем
І перанакроўваем злосыць.

* * *

Сонца блішчыць, ажно сылепіць,
Але цяпла не дае.
Знацьме яно як мне лепей
Множыць сумненьні мае.

* * *

Чым за разумам ганяцца –
Дайце з глупствам разабрацца.

* * *

Восенськія беглі завіхрэныні,
Пасярод дажджу агні вяргінь
Біліся аб мокрае каменьне,
На муры выгрэсвалі мазгі.

* * *

Я ў тэлефоне-аўтамаце
Ехаў паміж дзён – сярод начы,
Вы таго ня сынлі, што я бачыў,
Ды, на жаль, ня здолеў уцякчы.

* * *

Вочы съмелыя, незразумелыя,
Прачыгайце мне новую казку,
Я, нажаль, да канца не паверу вам
І забудуся большую частку.

* * *

З кожным днём
мы бліжэй да вясны...
Гэта думка ў сярэдзіне лега
Мне датуль падавалася съмешнай
Покуль я той вясны не прысьніў.

* * *

Чыстae-чыстae небa,
поўныя вочы нябёс.
Болей нічога ня трэба –
толькі б ня лейцы пад хвост.
Толькі б ня менела людцаў
з крыўдамі і варажбой –
Хай хоць пяюць, хоць съмяюцца,
а я застаюся сабой.

ХАЙКУ

Такая верасовая вясна
Недаплецены лапаць
Сыніць сябе галёшынай
Я тлумачый душы,
Што яна не баліць...

ПЕСЬНІ

НАВІНА

Хоць бы хто толькі праехаў,
Хоць бы хто толькі прайшоў...
Мы шукаема ў цеху
Пад галінамі дубоў.
Ззаду – гай, а во – дарога,
Круціць ветрык яе пыл.
Мы сядзім. Нас тут ня многа.
Кожны кожнаму ўстыю.
Мы пад’елі і чакаем –
На каго каб паглядзець...
Толькі што гэта? З-за гаю,
Во! Пабачце! Нехта йдзець.
„Гэй! Чаго ты ходзіш тутка?..
Стой!.. От я табе піхну!..
Мы цябе адпусыцім хутка,
Калі скажаш навіну.“
„Навіну! Ого схацелі!
Я і сам іду дарогай,
Уздоўж якой вы тут паселі,
Каб уцекчы ад старога.
Мне здаецца, што і заўтра,
І сягоныня як учора –
Я жыцьця свайго ня аўтар,
А слуга яму пакорны.
Зрэшты што ж – жывуць і слугі,
І бывае, што няблага,
Толькі мне ўстыла дужа
Прымусовая павага.
Каб сапраўднаму зыдзівіцца,
Я стаміуся, ногі зьблішы...
Мо дасыцё вы мне вадзіцы?“
„Не! Ідзі адсюль ня пўшы.“

ШЛЯХ

Вось ён, мой жыцьцёвы шлях.
Час пускаетолькі ўперад.
Далячынъ, абшар, абсяг...
Ды зачыненая дзъверы.
Так – ня так, і ці туды –
Хтосыі проста скіраваўся,
Хтось спыніўся назаўжды,
Толькі ў памяці застаўся.

І ніяк не разъбяру –
Ці шыхтом іду, ці полем.
Ці з гары, ці на гару...
Што за дзъверы навакольна.
Туды ногі не нясуць,
Куды вочы паглядзелі
Нехта шэпча: „Не марудзь!“,
Але я яму ня веру.

ХАДА

Месяц рушыў зорным небам,
Я ня ведаў што мне трэба,
І ішоў, прысыпешваочы крок.
Рытм хады надзвычай шпаркай
Ззаду быццам біў па карку –
Толькі уперад! Ні назад, ні убок!

Мне б дабегчы, покуль цёмна,
І спыніцца, як штодзённа,
На сьветлы час у знайдзены куток.
Каб адтуль з пачаткам ночы,

Адпачыўшы, далей крочыць –
Толькі ўперад! Ні назад, ні убок!

Я іду, калі бязылюдна,
У самоце абсалютнай,
Я ў жыцьці баюся аднаго –
Што сустрэнецца зынянацку
Той, што можа запытацца –
Хто такі, қуды я і чаго?
Толькі ўперад! Ні назад! Ні убок!

АДЧУВАНЬНЕ

Туман вакол, бы малако,
І ўсё аднекуль прыбывае.
Я адчуваю сваю кроў,
Што паступова закіпае.
Пайшоў патроху, ды шляхоў
Па-за туманам не ўбачыў.
Адно, што не зваліўся ў роў,
А болей не было ўдачы.

Перачакаць не захацеў,
Нашто жыцьцё
з'ядаць чаканьнем?
Я перад выхадам прысеў
І ўздыхнуў пры развітаньні.
Ды вось іду – туман вакол
Хавае дрэвы і пагоркі.
Мяне штурхae непакой
Туды, дзе чуецца гаворка.

Я чую многа галасоў,
Ды разъбираю ледзьве слова.
Не, не такіх мне трэба слоў –
Хай песня зробіцца з размовы.

Я б накрышыў хвілін з вякоў,
Матывам тым падперазаны.
Я адчуваю сваю кроў,
Але ня сэрцам, а нагамі.

КАРОВА

Над лясочкам, над гайком
Заўтра ў раніцу цішком
Выпльывала па паветры
З нейкіх ліхаведных нетраў
Белай плямай папяровай
Незвычайная карова.
Далей, быццам бы паволі,
Паплыла яна над полем.

Белая карова ў сінім небе
Паміж хмар упэўнена плыве.
Першы раз убачыў – не разгледзеў,
Сёмы раз убачыў – аbamлеў.

Быццам з глузду хто сыпіхнуў,
Абмінаючы сасну,
Заўважыў я шлагбаум,
Што знайшоў сабе забаву –
Не пускаў у лес нікога,
Хоць бытала туды дарога.
Ён адказваў на пытаныні:
“Там у нас выпрабаваныні“.
Белая карова ў сінім небе
Паміж хмар упэўнена плыве.
Першы раз убачыў – не разгледзеў,
Сёмы раз убачыў – аbamлеў.
Дрэвы не даюць заўважыць цалкам
Белае жывёлы пілатаж.
Мне б туды бліжэй, ды гэта палка

Кажа, што „ня велена пушчаць“.

Не магу я зразумець –
На халеру ёй лящець.
Абдурылі неяк, мусіць,
Ды не спытгаетшся ж – ня пусьцяць.
І хоць пляваў я на пагрозы,
Але ўласны маю розум.
Думаў, едучы дамоў,
Што ня ведаю кароў.

Белая карова ў сінім небе...

НАСЪЛЕДВАНЬНЕ ЯСЕНІНУ

Дробным дрэўцам на дарозе
Съвеціць месяц, цішыня.
Падарожны моліць Бога,
Абдымаячу каня.

Конік мой зусім аблезлы,
Але ж, хоць і так, спрадвек
Па дарозе хутка ездзіць
Любіць рускі чалавек.

Дзе гармонік мой? Урэжу
Я ня горш за салаўя.
Самым першым, небазьбежна,
У кожнай вёсцы буду я.

Без гармоня съята – п'янка,
А бяз съята сумна жыць,
Сумна жыць яшчэ бяз Ванькі,
Што ня ведае мяжы.

Як гуляць, дык да зъяномогі,
Як сякчы, дык з-за спіны,
Як скакаць, дык на ўсе ногі,
Як сварыща – да вайны.

Стой, страляць ня трэба, Ваня,
Пагуляем між асін.
Кажаш, што бацькі сяляне,
Дык і я ж сялянскі сын.

Эй, гармонік, ты атрута,
Я люблю з табой павыць,
Ты мяне заводзіш крута,
Аж сярэдзіна баліць.

Ой, бягучь вакол паляны
Ногі мерзлыя асін.
Уся радня мая – сяляне,
Дык і я ж сялянскі сын.

ПАПУАСЫ

Па вуліцы крочылі два папуасы.
Усё іх адзеньне –
дзъве брудных анучкі.
Бамбукавы дрын
і вядзерца з пластмасы
Трымалі ў руках
і ссыпвалі ледзь чутна.
Ніхто тут раней
не чуваў гэткіх песень,
Ніхто папуасаў ніколі ня бачыў.
Разявўшы рот, застывалі на месцы
Усе,
нават члены праўленыня калгаса.

Адзін папуас усьміхнуўся жахліва
І нешта прамовіў у вуха другому.
Другі папуас
                  стаў маўклівы-маўклівы,
Вядзера абцёр
                  і схадзіў па-малому.
Ніхто хуліганства
                  ва ўчынку ня ўбачыў,
Бо гэтая людзі
                  ня нашай культуры,
А нехта з разумных
                  узяўся тлумачыць
Складаныя рысы
                  туземскай натуры.

І сам старшыня
                  прыглядаўся з павагай,
Як кроначаць паўз вёску
                  замежныя госьці.
Усе навакольле чакала працягу,
А болей нічога і не адбылося.

МАРШ

Стаміўся я і свой трамвай
Спыніў за лесам, каля плоту,
Пачаў зтаго, што без ахвоты
Сябе ад крэсла адарваў.
Пайшоў за небакрай съярша –
Табе ў вочы паглядзець,
Бо ёсьць надзея адшукаць
У нетрах іх мінулы дзень.

Мінулае, незваротнае,
Я твой дотык чую ізноў,
Ды хапае бягучых клопатаў,

Каб нязважаны ён адыйшоў.
Толькі часам жыцьцё павернеца
Задуменна тварам назад,
Пералічыцца, перамерыцца,
І захочацца, а ня ўзяць.

I верыў я, і марыў я,
I кіраваў сябе на шчасьце.
I быў упэўнены, што ўдасца
Мне за руку цябе ўзяць.
Там не хапала сто гадоў.
Цяпер шукаю – куды дзеў
Той час, з якога я пайшоў.
Калі згубіў мінулы дзень.

Мінулае, незваротнае...

Іду назад, а мой трамвай
Грызе асфалтъ –
                          знейшоў жа недзе!
І зараз мы туды паедзем,
Дзе ўсю зямлю асфалтъ схаваў.
І далей будзем існаваць
У мяшанцы кветак з камянямі,
Сябе ад крэсла адараўца
Яшчэ цяжэй нам заўтра стане.

Мінулає, незваротнае...

САБАКА

Вы кажаце,
што жыць вам вельмі сумна.
Усё жыщыё нібы чарга да могілак.
Я ж выйшаў
па жыщыці праісьціся гогалем,

Ды спатыкнуўся быў
аб чыйсьці клунак.
І стаў нібы сабака на банкеце,
Які даецца ў гонар тых дастойных,
Што ўрэшце дастаяліся да стойла,
Прайшлі чаргу, якую вы клянене.

Мяне заўважыць цяжка паміж
кожных з тых,
Выключнай сутнасьці сваёй
нястомных аўтараў.
Каб крыху казыгнуць іх вельмі
выганчаны слых,
У грудзях напяўшы сілу
трокі гаўкаю.

Ня тое, каб я быў зусім галодны,
Ці мяне зайдзрасцьць
злосна дапякала,
Але ж не спадабалася мне зала,
Дзе роднага ня бачыў я ніводнага.
Сядзелі задаволеныя твары
На лаўках,
нахілёншыся над міскамі,
І грэчку наварочвалі з сасіскамі,
І варыва
зацверджана нахвальвалі.

Нягледзячы на тое, што я гаўкаю,
У захапленыні
жвэнъкалі і жвэнъкалі.
„Вы ўсё ж кусалі б
меншымі кавалкамі –
Так вам надолей хопіць,
даражэнъкія.“

ГАСПАДАРКА

Заводзім гаспадарку мы –
Спачатку пабудуем млын,
Каб крыламі ў кожны бок,
Каб людзям быў відаць здалёк.
На нашым млыне да нябёс
Наробім жорнаў і калёс,
Наставім скрыняў аж пад столъ.
І гэта возьмем пад кантроль.

Хай заядае зайдрасыць тых,
Хто голас замяніў на слых,
Хто бачыў і не дапамог,
Шукаючы другіх дарог.
Хай лепш за нас яны жаруць,
Бо нешта сеюць, нешта жнутъ,
Але затое ў нас нязыменна
То посыпехі, то дасягненъні.

Але затое мы заўжды
Жывём бяз стратаў і нуды,
Бо ведаем што будзе заўгра,
Адзін адному кажам праўду.
Таму, што лепш за нас ніхто
Ня высъветліў жыцьця выгок,
І, каб яно было падзеяй,
Наробім ісьцінаў з надзеяў.

МНЕ СТАЛА КЕПСКА

Пачвара з квегкамі,
што можа быць дурней?
Мяне ўражвала
ад раныня да зъмярканыня.
Жыць брыдка вечарам,

а заўтра зноў ад рання –
Пачвара з кветкамі,
што можа быць дурней?

Другія людзі там,
адкуль і я прыйшоў,
Суладъдзе іхняе ўчора не дзівіла,
Мне стала кепска, а за імі сіла,
Другія людзі там,
сярод съязгоў.

Сярод съязгоў было,
што можа быць дурней –
Жыцьцё бяз лігасыці,
жыцьцё – перамаганье,
Там трупы пакрываліся съязгамі,
Сярод съязгоў было
тым, хто іх нёс,
лацьвей.

Хто лепш за ўсіх трymаў
усё, што нёс
Пачвару з кветкамі
нагадвае і зараз.
Іх тут няма, а дыхаюць у карак
Пачвары з кветкамі,
што можа быць дурней?

ПАРАД

Тут толькі што было бязлюдна,
Было – няма на што глядзець,
Ды раптам выбухнуў салютам
Парад нязьдзейсьненых надзей.
Ідэі, мары, спадзяваныі,
Усё, на што дзівак палюе,

1дзе ў рад і нос хавае,
Вакол народ – народ цікуе.

Самаўпэуненасьць і чыннасьць
За паганятых з двух бакоў.
Глядзяць, каб дужа не круціліся,
Каб хто куды не адыйшоў.

Парад нязъдзейсьненых надзей.
Хто мусіў плакаць – засымяўся.
Парад нязъдзейсьненых надзей,
На жаль, ужо са мной зраўняўся.
Але пакуль што не крануў,
Не пашыгнуў да ўдзелу ў свяце,
Пакуль і я магу сымяцца
з таго, чаго не дасягнуў.

Зынік нечакана, як пачаўся,
Чатыры тоўстыя жанчыны
Пляц падмяталі і маўчалі,
І толькі ўздыхвалі няспынна.
Парад нязъдзейсьненых надзей
Заўсёды раптам адбываўся,
Парад нязъдзейсьненых надзей...
Нарэшце я адзін застаўся.

Калі пасьціхлі ўсе грымоты
І коні развязалі па стойлах,
Я прыдушыў свою самоту
Дзеля таго, каб жыць спакойна
Сярод нязъдзейсьненых надзей...

БУЛЬДОЗЕР

Паўднёвы ветрык так асьцярожна
Здувае съмецыце
з птушыных гнёздаў.

І там даўно ўжо ўвайшло ў звычку
Жыць існаваньнем гігіенічным.

А мы ня птушкі, у нас ня гнёзды,
Вывозіў съмецыце адсюль
бульдозер.

Цяпер шукайма хто вінаваты,
Што ён зламаўся пасярод хаты.

Нам неахайнасьць у очы коліць,
Нядобрым пахам паветра поўніць,
Але ж бульдозер ніхто ня чыніць,
Пакуль ня ясна першапрычыны.

ЖАНОЧАЯ

Крывая вулачка мая,
Ад поля першы наш паркан.
Зраньня хвалюеца сям'я –
Прыедзе сватаца Іван.

Яго чакаю ад вясны,
Малюся толькі аб адным –
Каб ён прыехаў не п'яны,
Як у мінулы раз, у дым.

Цвіце вяргіня пад вакном,
Няможна очы адарваць.
Я кожны вечар, перад сном,
Яе выходжу паліваць.

Крывая вулачка мая
Разыліла лужыны ізноў,
Сяджу такая несвая,
Чакаю ў роздуме сватоў.

СЛОВА

Што гэта ляціць так прыгожа,
Што гэта ляціць так бязважка,
Куды яно ляціць над дарогай,
На якую выбіцца цяжка?

Тыя, што ўжо на дарозе,
І на гэта нешта зважаюць,
Лепш глядзелі б проста пад ногі,
І тады б іх меней ламалі.
А яно ляціць так прыгожа,
А яно ляціць так паважна.
Шмат чаго зъмяніць яно можа
І на ўсе пыганыні адкажа.

Што ж гэта за дзіва такое –
Быццам бы нікому ня трэба,
Але ж увесь час пад рукою,
Нават калі кружыць пад небам.

Гэта ваша слова ляцела.
Да яго цягнуліся вушы.
А калі нам справа прысьпела –
Устаю, руку працягнуўшы.

РУКА

Між сонцам і дажджом
Адтуліну шукаць.
Усталі і ідзём –
Не адчуваем час.
Маўчым, нібы ляцім,
Згінаючы мяжу

Між нашым і нічым.
Ад сонца да дажджу.

Нам шлях дае зямля,
Трымае за руку,
Якую не ўзыняць
Ад злосыці на вяку.
Хай так – яна вышэй
Прычосак, мар і сноў,
Ня мацае кішэнь
Таго, хто падыйшоў.

Рука каля ілба,
І пэўны рух за ёй.
Ня лёс ёй заграбаць
Схаванае зямлёй.
Схапіўшыся за крыж,
Пад ім будзе дом.
З зары і да зары,
Пад сонцам і дажджом.

ТУМАН

Хто мае шлях – далёка не заўсёды
Магчымасыць
    вандрavanьня карыстае.
На што не спадзяvanыя прыгоды –
Выходзіць трэба як туман растае.
За ім ня ўгледзіш ані той дарогі,
Ні мэты, ні усьмешак дабрахвочых.
Там быццам несьвядома,
                        але робіцца,
Каб бачыць толькі тое,
                        што мы хочам.

Нічога ня ўгледзіш за туманам,

Слабыя і запалкі, і прыкметы.
Чужыя слова
там гучаць падманам,
Але іх на ўвесь съвет
разносіць вецер.

Замест таго, каб раздзімаць туман,
Ён завывае жудасна ў печы.
Сядзім, усе свае, чужых няма.
І ты мне кажаш,
што ня любіш вецер.

ГАСПАДЫНЯ

Я буду тым, хто ёсьць,
калі змаўчыш,
Магчымасць знайдзем,
каб паразумеца.
І неба будзе, зорка адарвецца
І паляціць туды, куды глядзіш.
Руку падстайлю ёй ці галаву,
Каб, не дай Бог,
ня бразнула аб глебу,
І выddyхне ўдзячна тое неба,
І ўдалеч павядзе замкнёны круг.

Гаспадыня ранішняй зоркі,
Сённяня час вельмі пругкі і колкі –
У барацьбе з недахопамі часу
Не заусёды ўсё проста і ясна.
Перамогі чакайце ня хутка,
Калі ласка, ня слухайце чуткі,
Не зважайце
на зайдзрасць жорсткую,
Гаспадыня ранішняй зоркі.

“Вунь зорка,
што ўпала і дрыжыць” –
Адзін адному разявакі кажуць.
Адкуль яны бяруць
спакой і важнасьць?
І хто ім права ставіць даў крыжы?
Дый што між іх, прабачце,
за жыцьцё?
Але такі ўжо
ёсць закон прыродны,
Што трэба жыць,
ты згодны ці ня згодны,
А не абменьваць
сэнс на адкрыцьцё.
Гаспадыня ранішній зоркі...

ЦЯПЛО

Я пад асеньняе цяпло¹
Падстаўлю галаву і сыціхну,
Ня маю грошы, як на ліха,
Купіць віна каб адлягло.

Надвор’е сёньня даў нам Бог –
Душа становіцца на дыбкі,
Сказала мне: „Пазыч, а выпі.“
І выпіхнула за парог.

Я пад асеньняе цяпло
Падстаўлю галаву і сыціхну,
Ня маю грошы, як на ліха,
Купіць віна каб адлягло.

Не надыходзіць шгось мой час:
То рэвалюцыя, то бізнэс.
Мяне бянтэжаць катаклізмы,

А я ж іх не хацеў якраз.

Я пад астатніе цяпло
Падстаўлю галаву і съціхну,
Ня маю грошы, як на ліха,
Купіць віна на ўсё сяло.

Я свята верыў – будзе так,
Як бы хацеў, але й сягоныня
Не пачуваюся я годна,
Бы зноў ня з той нагі устаў.

Я пад асеніяне цяпло
Падстаўлю галаву і здохну,
І зарасьце пакрыху мохам,
Маё апошняе жытло.

ВЯСНА

А пры канцы зімы
    ўжо вясна стаяла,
І хвіляй кожнай сънег
    з'ядалі раўчукі.
Праз іх скакалі мы
    на плошчы ля вакзала,
І ты казала мне, хто я табетакі.

Ты крыўдзіла мяне,
    бывала, і злавала,
Калі я не зважаў на многія са слоў.
Вось так вось і дайшлі
    да самаго вакзала.
Ты з'ехала дамоў,
    і я дамоў пайшоў.

А сэрцам кожны дзень

я мераюся скочыць
Да тых часоў,
калі вось так яно было,
Але жыцьцё ідзе,
і хочаш ці ня хочаш,
Ня здолееш адчуць
тамтэйшае цяплю.

Тамтэйшага цяпла
пражыгая магчымасць
Цяперашнім агням
далёка не раўня.
Хіба ж гэта жыцьцё,
прызнаюся вам шчыра,
Калі ў мінулым быць
так хочацца штодня.

ПОЗІРК

Усё роўна была ты –
Мне дакорам тваё імя.
Я на ім быў распяты,
Але выжыў і ачуняў.
Недарэчныя згадкі,
Мне спакою не надаюць,
Пачынаю спачатку,
Але ўжо для другіх пяю.

І ў неба мой позірк,
А ў небе ясьней, ясьней,
Ды па ім вецер ходзіць
Напярэдадні злых завей.
Кожны дзень новай сілай
Забірае даўнейшы сэнс,
Той, што, як мы лічылі,
Толькі наш і без перамен.

ІМЯ

На люстроной паверхні
прыпыненай вады
Імя маё ўзынікла
з таемнай глыбіні.
Блukaюць моўчкі словаы
і блыгаюць съяды
Неверагодных лігар,
што пішуть прамяні
На люстроной паверхні
прыпыненай вады.

За люстроной паверхній
прыпыненай вады
Ня мой блукае голас,
ня мой агонь гарыць.
Ня трэба мяне клікаць –
я не хачу туды,
Ня трэба мяне слухаць –
я не змагу там жыць,
За люстроной паверхній
прыпыненай вады.

ДОМ

Ад дажджу мяне ратаваў,
Мерзнуць не даваў па начах.
Ад паглядаў цяжкіх хаваў,
Бяз ключа пускаў пад свой дах.
Дом, пабудаваны з дзывярэй,
Выпішага дойліда твор,
Я пад яго дахам старэю,
Усе радзея выходжу ў двор.

Дом, пабудаваны з дзывярэй,

Дзіркі прапускаюць вягры.
Хочаш - побач сядź і старэй,
Толькі галавы не дуры.
Дом, пабудаваны з дэзвярэй,
Вышпіўшага дойліда жарт,
Дзіўнае такое стварэнне
Для ўсіх вакольных пачвар.

КАЛЫХАНКА

Галованька цяжкая
У стоме вялікай
Туліцца-хіліцца,
Мружацца вочы.
Сонца ашалелае
Вось ужо і зынікла,
Сыпі, я з табой
Да канца гэтай ночы.

Пяшчотная начанька
Адмяніла паўтуы.
Сыпі, я з табой,
Нас ахоўвае неба.
Яно забірае
Апошні твой смутак.
Аддай яму ўсе,
Табе ж многа ня трэба.

ЗЛОДЗЕЙ

Над пылам і каменьнем
жыцьцёвае дарогі
Твой стомлены вандроўнік
задраў высока ногі.
Хаця ён быў і грэшны,

але ж ішоў да Бога.
Натоўп яго падвесіў.
каб скараціць дарогу.

Ускалыша цела ветрык,
і дождёк яго абмые.
Вакол стаяць забойцы,
пакуль яшчэ жывыя.
І неяк ім няёмка з таго,
што нарабілі,
Хацелі папалохаць,
а выйшла, што забілі.

І просяць пана Бога
ўзяць хлапца на неба,
Бо там, каб смачна есьці,
нятрэба красыці хлеба.

МАЛІТВА

Божа, чаму так – адным дык усё,
Мы ж, хоць і побач,
нічога ня маем.
Крыж свой пакорліва неяк нясём,
Молім цябе, каб пазбавіў адчаю.

Хай съляпы убача,
Хай бязногі скача,
Хай крывы спрамее,
Хай съпяе зынямелы.
Твая сіла, Божа,
Усе гэта можа.

Божа магутны, ты недарабіў
Нечага ў нас. Дарабі, калі ласка.

Літасыці прагнем, а не барацьбы.
Зылітуйся, Божа, бачыш –
нам цяжка.

Хай съляпы убача,
Хай бязногі скача...

Молім з прыдоныня
людзкага жыцьця,
Хілім галовы прад веліччу боскай.
Даў дрэнны пачатак –
дайдобры працяг.
Перавядзі праз наступную восень.

Хай съляпы убача,
Хай бязногі скача...

РАЗЪВІТАНЬНЕ

Ранішняя зорка апякае вочы,
Літасыці ня мае, зъяе, зъяе, зъяе.
Дзённыя ўсьмешкі,
потым сълёзы ночы
І канец дарогі разам асьвятляе.

Я сыходжу ад вас,
каб ісьці праз сябе.
Бывайце,
не забывайце.

Дзеўчыны і бабы,
сълеўныя размовы,
Стол карчомны, мыты
п'янамі сълязьмі,
І такі прывабны
любы звон грашовы

Пасярод устылай
людзкай валтузыні.

Я сыходжу ад вас,
каб ісьці праз сябе.
Бывайце,
не забывайце.

Памяць пераверне
хутка мае слова,
Любяць жэрці чэрві
маёй музы рэшткі.
Я прыйду і буду
для наступных новы,
Для кагосьці сымелы,
для кагосьці сымешны.

Я сыходжу ад вас,
каб ісьці праз сябе.
Бывайце,
не забывайце.

АД ВАЧЭЙ ЗЯЛЁНЫХ

Ад вачэй зялёных я жыву ня так,
У вачах зялёных таямнічы знак.
Што ты ведаеш запаветнае?
У вачах зялёных таямнічы знак.

У пунцовым съвеце рання
Высыпывае прадчуванье
Хуткіх перамен.
І макрэюць твае вочы –
Разьвіганья ты ня хочаш –
Ясна як дзень.

Не ратуюць мае слова,
Стаў зялёным съвет пунцовых,
Крохкі, як лёд.
І, узынікшы са зъдзіўленыня,
Нечаканае імгненьне
Поўніць усход.

Ад вачэй зялёных я жыву ня так,
Съветлая усьмешка у тваіх вачах.
Недасяжная, невыказная
Съветлая усьмешка у тваіх вачах.

ТУМАНЫ

Выплывалі туманы,
Абарваўшы сон начны,
Хавалі ад вока пачатақ дня.
Бачу я перад сабой
Развігальны позірк твой,
І ён ужо належыць туманам.

Пройдзе час,
і застанецца толькі ў ім
З разывіганыня пачаты дзень,
Як сълед жаданага,
Як съвет загаслага,
Як цень ад месяца, ты
Паўсюль, дзе цябе няма.

Будзе бачнай далячынь,
Будзе тысяча прычын,
Каб я ў яе не схацеў глядзець.
Ды заменіць туманы
Шэры дожджык аблажны,
Схавае мяне, як схаваў цябе.

Рэхам плыў па жыцьці
пасівелы дзень,
Туманы атачалі шлях...
І сълед жаданага,
І съвет загаслага,
І цень ад месяца – ты
У снах пустых.

ПЕСНЯ

Абарваная струна
Захавала рэшткі ног,
Там была мая віна,
Тут зусім наадварот.
Не съціхае шэры дожд়,
Не ратуе парасон.
То ўпоперақ, то ўздоўж
Няўмольным колам
Круціцца паволі,
Не съціхае шэры дожд়.

Рознае бывала –
Пальцы струны рвалі,
Здабываючы акорд,
Хочаш ці ня хочаш,
З раніцы да ночы
Надакучлівы паўтор.
Будзе як будзе –
З даўніх часоў
Людзі як людзі
Ў рытмах дажджоў.

Абарваная струна
Сум ня здолела трываць,
Гук пакінуты сканаў,
Сам ня здатны сумаваць.

Бег гадзін зраўняе нас,
Непазьбежна прывядзе
У нечакана новы час.
Хмары расплывуцца,
Вочы усьміхнуцца
У раптоўна новы час.

Рознае бывала –
Пальцы струны рвалі,
Здабываючы акорд,
Хочаш ці ня хочаш
З раніцы да ночы
Надакучлівы паўтор.

Будзе як будзе –
Пела струна.
Людзі як людзі
Толькі ў снах.

НОВЫ КРУГ

Быццам ня я
Усё гэта бачу кожны дзень,
Як сонца пачынае новы круг
І ідзе праз хмары,
Дый ідзе сваёй дарогай
кожны дзень.

Бывае,
І мяне чакае
Тое, што я марыў забыць.
Другая,
Быццам не чужая,
І амаль такая, як ты.

Быццам ня ты,

Не заўважаючы мяне,
Жывеш і ўсьміхаешся другім.
І часы мінаюць,
Залішаючы бясконцасыці гады.

РАСКІДАНЫ ЧАС

У глыбіні бязылігасных вачэй
Я не ўпершыню сябе губляю,
Сэрца рвецца як мага далей,
Галава назад яго вяртае.
І няма спакою да пары,
Дні бясконца хутка пралятаюць,
Сэрца надарванае гарыць,
Галава ўчадзелая чакае.

Доўга, доўга
Мары мае цябе шукалі.
Толькі, толькі
Зноў была, і зноў ня тая.

Час рассыпаўся на рэшткі дзён
Незалежна ад нас.
Ён міне і парасьце быльлём,
Бо ня наш гэта быў час.

ЦІШЫНЯ

Калі глядзець на каляндар –
вясна прыйшла на вуліцу,
Калі глядзець на вуліцу –
зіма, съняті, мароз...
Калі глядзець па сутнасці –
Ня маюць сэнсу позіркі,

А вочы, шго адведзены,
Мудрэйшы маюць лёс.

Я цішыню псую паціху голасам,
Вечар забраў сабе пачаткі словаў.
Я не люблю банальныя гісторыі,
Але, на жаль,
жыцьцё мне дорыць новыя.

Калі закрыеш каляндар,
і даты памяць выкіне,
Сьнягі зьбяруцца ў струмяні
і зынікнуць назаўжды.
А цішыня навернецца,
здабыўшы права голаса,
І вы ўсё пачуецце
праз цішыню тады.

ЧОВЕН

Твой човен, той,
што плъўу вадою чыстай,
Бяз пэўнай
мэты моўчкі рэзаў хвалі,
Ажно пакуль яго рукой празрытай
Не ўзяла ў свае абдоймы далеч.
Дзе ён цяпер, ці мае капітана,
Ці съмела паглядае на глыбіні?
Ці як даўней – губляеца ў тумане,
Ці як пасыля – імклівы і няспынны.
Ён больш, чым ёсьць,
Яго ня менш, чым многа,
Паўсюдны ён,
Ён там, дзе ёсьць паветра.
І непатрэбнай лічыцца дарога,
І ні аб чым

ня съведчаць кіламетры.
Вакол вада, і берага ня бачна,
Ды й мне пакуль
    ня хочацца на бераг.
За яснасьць неба я вяграм удзячны,
А небу ўдзячны быццам бы за веру.

СОН ЗАБІТАГА НАВАБРАНЦА.

Нябачны сум
    прасьцёр руку
        сваю над галавой,
Неба стала блізкім, уздых застыў.
Далёкі дзень
    злучыў ізноў мяне з табой
Мінулым сэнсам слоў.
Позірк твой захаваў
Праз гады
Такі пышчотны цень,
У марах я акрыяў,
Але згасаю
Ў промнях былых надзей.

Няма надзей,
    бо незваротны час мінае нас,
Помніш тую восень?
            Я зараз там,
Як ні круці,
    а не зъмяняе марш на вальс
Самотная рука.

МАРЫЛЬЦЫ

Я прымаю вясну
невялікімі часткамі,
Адчыняючы вокны
шырока на досьвігку –
Абуджэнъне чаканъня
знаёмае казкі,
Што была ў паўсyne
ад апошняе восені.

I спрасонъня непрыбаная вясна
Сёння зраніцы
зламала мой спакой.
Я расплющчу вочы,
каб цябе пазнаць,
I пайду, калі паклічаць, за табой.

Я прымаю цябе
невялікімі часткамі,
Адчыняючы сэрца
шырока на досьвігку,
Але ты засташся заўсёды ў казцы,
Што жыве ў паўсyne
да апошняе восені.

I спрасонъня непрыбаная вясна
Сёння зраніцы
зламала мой спакой.
Я заплющчу вочы,
каб цябе пазнаць,
I пайду, калі паклічаць, за табой.

ДЗЕНЬ

Што ўчора не разумелася,
Сёньня ясна, як Божы дзень,
І на ўсё ўжо хапае съмеласыці,
І на шчырасыць няма надзей.
І той шлях, што ня ведаў выбару,
Ужо неяк раўнай вядзе,
І радзей я вачыма лышаю,
Калі бачу другіх людзей.

Вечарэ і пахне ліпенем,
І канчаецца серада,
І жыщё, што на долю выпала,
Не павернеш ані назад.
Як раней, дык міналі месяцы,
А як сёньня – гады лятуць.
Непазыбежныя, непрыкметныя,
І ўжо добра, але ня тут.

МІТУСЬНЯ

Я з гадоў перажытых помню
Мітусьню каліровых дзён,
Пошук выйсьця і шлях дадому,
І гуканьне наўздагон.
І памылак былых атрута
З цягам часу губляе смак –
Што калісьці было пакутай –
Таго проста ўжо няма.

Я, бывае, блукаю легам
За ўспамінамі сълед у сълед,
Я, бывае, гляджу бяз мэты
То ў листэрка, то на паргрэт.
А, бывае, сябе зъдзўляю

І ў доўгім жыцьці надзей
Я спакою сабе шукаю
З цягам часу ўсё часьцей.

ЗАВЕЯ

Пабачыў як дрыжыць твая рука,
Бракуе ёй упэўненасыці даўняй,
Ня хочацца мне гэтакае праўды,
Але другой ня выпадзе шукаць.

Ня ведаю ці ўспомніш пра мяне
Калі імгненьне
зробіцца празрыстым,
Ці зразумею я тваю няіснасьць,
Якая непазыбежна ахіне.

Няма былых гадзін у новых днях,
І шлях да іх ня маеnakірунку,
Караюць
непазыбежным паратункам,
Галоўнаму дазволішы мінаць.

Вечарэе. Спакайнее.
Спаць кладзе зіма завею.
Неба заначуе на зямлі.
На падзеі і надзеі,
Лёс жыцьцё пасыпешна дзеліць.
Паглядзець пакуль няма калі
На тое, што завеі намялі.

ДЗЬВЕ ДУШЫ

Дзьве душы без сустрэч
доўга-доўга жылі,
І ў кожнай было сваё сонца.
Але ж сонцу душу
як сълед не абагрэць,
Асабліва пры ветры бясконцым.
Ён занудна працяў
навакольны натоўп,
Што пад небам наладзіўся біцца,
Неба стала аднойчы
мільёнам пудоў
Непатрэбнага душам блакіту.

І ў пошуках выйсьця блукалі яны,
І нічога сабе не хацелі,
Толькі месяц агульны
у небе начным
Перагледжваў іх летуценьні.
Але месяц
сустрэчы ім не рыхтаваў,
Гэты толькі ў мінулым съвядушчы,
Выпадковым дажджом
лёс нарэшце схаваў
Пад адзін парасон тыя душы.

Дзьве душы ад сустрэчы
да будучых дзён
Небыццём разумеюць растаныне,
Сонцы іхнія ўжо
марна зъязноць з-за плеч,
Не прыдатныя да карыстаныня,
Замяняеца роспач
на новы настрой,
Асабліва ня знаны дагэтуль.
І калі ў душы
ёсьць душа за душой –

Дасягнёна лічыцца мэта.

СОНЦА

Сонца съвеціць, сонца сълепіць
Неба сіняе і парк,
Па зялёным ледзь прыкметна
Нехта жоўтым напісаў,
Што дні пралятаюць так хутка,
Што сон не ідзе па начах,
Што вуснам устыла маўчаць
Ці зноў пераказываць чуткі.
Цёплым летам не пра гэта
Людзі думалі, але
Час ім зробіў так, што мэта
Перасьпела пры съятле,
Бо неспадзявана ўзынікла
Сярод невядома чаго,
З'янтэжкыўшы нават таго,
Хто быў гадаваны як прыклад.
Стала позна, стала сумна,
Уздыхнулі, хто ня спаў,
Пачалі шукаць разумных
З недаверам без падстаў.
І, здзіўлена зъязочы, сонца
Пасунула за небакрай,
І лету махнула – бывай,
Дазволь не глядзець у ваконца ...
Маўчы, каб ніхто не злаваў...
Але ж гэта ўжо ня лета,
Сыпяць усе, хто пазяхаў,
Жмурыць вока мэта ў съвеце
З недаверам, без падстаў.

НАДЗЕЯ

У перакуленым съвеце
з асаблівым жыцьцём.
Трушчаць косьці кумірам
каб дарогу масыціць,
Па-любому за восень
шмат чаго не зъмяніць
Тухнуць стомлена вочы –
да чаго дажывём.
Ці надоўга мы тут, і якога чакаць
Ад шматлікіх знаёмых,
сваіх і чужых,
І чаму менавіта з такімі мне жыць,
І чаму не жадаю адсюль уцякаць.

Улезла ў вокны надзея,
але я з ёй ня сплю,
Бо за вокнамі дзеляць
нанаў гэту зямлю.
І надзея, як курва,
зараз дорыць усім.
Пустазвон, шуры-муры
і каstryчніцкі дым.
Мне здаецца,
што хутка затрубіць анёл,
Ад рэжыму збаўленыне
зламае пячаць,
І яна ўжо пятая, шостай чакаць
Засталося нядоўга, таму я пайшоў.
І ўбачыў там коні,
што даўней тут былі,
Хто на іх скачуць –
скажуць сваім выглядам мне –
Ці далёка да неба,
і як быць на вайнене,
Што прыдумалі людзі,
жывучы на зямлі.

ЗАПАВЕТЫ

Няма куды падзеца ад сябе,
Ад хібінаў народнае асьветы,
І ад таго, што трэ было б глыбей
Усьведамляць старыя запаветы.
Іх сёныя ледзьве бачна між падзей,
Акрэсленых

бязъмежным небакраем,
Яны жывуць
каб з нас рабіць людзей,
А мы сябе бязглуда абкрадаем.

І кола дзён, што мае сіл тримаць
Нам трэба ад учорашияга веку,
Пакуль што, людзі, вечара няма –
Спрабуйце асэнсоўваць небясыпеку.
Хай тыя, у каго пяцьсот вачэй,
Свой позірк не хаваюць за дубіну.
Ёсьць карак там, але няма плячэй,
І крэсла называецца айчынай.

Вам трэба жыць, ускінъце галаву,
Хай восенійскае сонца гэта бачыць.
І хмары, што вакол яго плывиць,
Па-паказному
сёныя не заплачуць.
Вам трэба толькі верыць, што яны,
Зацверджаныя
кожным новым векам,
З сябе ўляюць
скончанасць вайны,
І іншых не патрэбна запаветаў.

РОДНЫ КРАЙ

І дзяржава не ў гуморы зраньня,
І начальнікі ня спалі ўсю ноч,
Людзі гінуць, у суседа вайна,
Быццам справаў там ня мелі апроч.
Каб я здох, як я хачу ваяваць,
Бачыць Бог –

трыміць жывая душа.
Хай сабе ільеца кроў не мая,
Але час прыйшоў і мне разважаць.

Я стаю, маўчу, гарэлку ня п'ю.
Ой здзўляеш ты мяне,

родны край.
Тут дарвутца, дык даюць, і даюць,
Толькі ісьціны ў галовах мяняй.

Па дзяржаве,
што не ўстала зраньня,
Важкім крокам ад мяжы да мяжы
Малпы ходзяць,
каб людзей разбаўляць,
Па магчымасці хістаюць крыжы.
Не вядзі мяне ў жыцьцё без надзея
Перакуленых трывогай мясыцін,
У царкву вядзі, а не ў райаддзел,
Не на допыт, а на споведзь вядзі.

ВОСЕНЬ

Чарговая восень
закручвае сумны матыў
Пад ценъ непазыбежнага,
даўна вядомы ўсім,
Паўсюдна прыходзіць,
са звыклых ня збочыць шляхоў,
Вятры разганяе

сваёю празрыстай рукой.
Я грэшны, я перад табой
З адвечным маўклівым пыганьнем,
З прыхіленаю галавой,
Такое вось выйшла спатканьне.

Застылым чаканьнем
каханыне паволі ляціць,
Пакуль не замолім
свае маладыя грахі.
Асеньняе сонца
дазволіць нам гэта, і мы
З яго блаславенъя
сустрэнем пачатак зімы.
Я грэшны...
Нясі мяне, восень,
паветрам сыцюдзёным нясі,
Дзе клёны фарбууюць
халоднай крывёю лясы.
Вядзі мяне, восень,
вядзі да апініх лістоў,
І побач са мной
перад першай завеяй пастой.

Як я перад грэшнай табой...

КАСТРЫЧНІК

Кастрычнік, сонечны адчай,
праменыні марныя,
Ня грэюць болей, як звычайна,
дый захмарыла.
Па чыстым колеры нябёс
прагнала плямамі,
Я пазваніў у Магілёў –
там тое самае.

Восень, нахаба лезе за каўнер
паветрам зімным,
Празрыстым холадам мяне
вось-вось абдыме,
Як пажадае, мой настрой
зъмяняе праста –
Такая вось у нас з табой восень .

Я неяк лета не пражыў,
не заўважыў,
І варажы, не варажы –
ніхто ж ня скажа
Чаму няўдалыя былі
тых дзён хвіліны –
Іх сонца мелася спаліць –
не дапаліла.

Восень, загоіць ціха ў душы
апёкі лета,
І я па гэтае цішы
прачнуся з ветрам,
Тут з непакрытай галавой
знаёмы хтосьці,
Такая вось у нас з табой восень.

ЛІСТАПАД

Ізноў лістапад,
усё халадней, халадней,
Дарога назад і ўноч,
і ўдзень без людзей.
Канешне б пайшоў,
дык жа ж мне туды ніяк,
Я хворы душой, але не магу і я.
Ліст хоча падаць і ў лесе, і ў садзе,

Першы мароз пэўне заўтра кране,
У лістападзе, я ў лістападзе,
А памяць мая засталася ў вясъне.

Іду па зямлі, як быццам яе няма,
Тут людзі жылі,
казадлі вось-вось зіма.

Паверъю было,
за імі амаль пайшоў,
Але замяло
мої шлях і людзей лісъцем.

А вецер быў выў,
я слухаць яго ня мог,
Бо ён аблажкү пачаткі ўсіх дарог,
І шляхам майм
гуляў за мяне ня раз –
Ад вёсен да зім
ён меў досьць вольны час.
Ліст хоча падаць і ў лесе, і ў садзе,
Першы мароз пэўне заўтра кране,
У лістападзе, ў лістападзе
Зноўку душа ашукала мяне.
Вось так і жыві, дарогі назад няма,
Уперад глядзіш,
ды ж толькі і там зіма,
Яе адмяніць ня можа ніхто, і вось –
Ня маеш ані,
ды ўж разумееш штось.
Ліст хоча падаць і ў лесе, і ў садзе,
Першы мароз пэўне заўтра кране,
У лістападзе,
пры кожным раскладзе
Хочацца выпіць і Сысу, і мне.
Сыс хоча падаць...

ВАДА

Я доўга глядзеў на ваду,
што колер мяняла пад вечар.
І мне мітусыліва адсьвечвала,
і хвалям спыняла хаду.

А восень прыйшла апасыля,
прыйшла, як заўжды, нечакана.
Лісьцё раскідала барвянае,
бяз яўнай ахвоты прыйшла.

Я вочы нагрэў аб вагонь,
і з цяжкасцю здолеў адвесы і
Свой позірк на іншае месца.
Агонь уздыхнуў наўздағон.

А восень прыйшла апасыля,
прыйшла, як заўжды, нечакана.
Маўклівая і апанганая,
бяз яўнай ахвоты прыйшла.

Я часта гляжу на людзей,
я, часта бывае, ня бачу
Таго, каму можна аддзячыць.
Але не магу не глядзець

Як восень прыйшла апасыля,
прыйшла, як заўжды, нечакана,
Спаліла лісьцё раскіданае,
надзвычай звычайна прыйшла.

ДОЖДЬ

Над зямлей вісіць дробны дождь,
Неба шэрае, непамернае.

Кожны думае сам сваё,
Думкай поўніцца поле роспачы.

Свяглее позірк неба восені,
З паветра ладзіць съвет сусьвет,
Жыщё маё стаіць як возера,
Што рэчку бачыла ў сyne.

Адкажыще мне дзе мой дом,
Я паверу вам, пачакаю там,
Пад нябесамі, пад дажджом,
За парадамі і няпраўдамі.

Перад домам я ўздыхну,
Мая вуліца перакуліцца
І съкіруеца ў вясну,
За ваколіцу, супакоіцца.

ДЫМ

Дым разыходзіцца ціха
над соннай зямлёй,
Ніzkія хмары яго не пускаюць уверх.
Ён неадчэпны,
як рэха гаворкі пустой,
І невядомы ягоны сапраўдны памер.
Быццам забыўся агня,
што яго нарадзіў,
З цемрай напару хавае шляхі і съяды.
Вочы ад дыму такія,
што не паглядзіш,
Вось і завернеш бывае зусім не туды.
Вечер яму дапамог
уцякчы ад дажджу,
Месяц яму дапамог паказацца ўначы.
Ён праста так

пераходзіць любую мяжу,
Але пры гэтым
    ня вабіць ягодалячынъ.
Мусіць таму і ляціць
    ён наўсыцяж паўзучы,
І не бывае такога, каб поўз летучы.

БЛУКАЮ

Сонца мацае горад праменем,
Спаквала запаволю хаду,
Пад канвоем уласнага ценю
Я далёка, бадай, не пайду.
Я вясновым дзяньком захлынуся,
Пагляжу ў недасяжнае неба
І ўбачу праз безыліч спакусаў
Толькі тое, што мне без патрэбы.

Буду доўга хадзіць я кругамі,
Мерыць вуліцу, нюхаць паветра,
Мусіць кепска, што з раніцы п'яны,
Але справа, паверце, ня ў гэтым.
Відавочнага бачыць ня хочу,
Сам паглядаў чужых пазъягаю,
І пакуль не заплюшчаца вочы,
Я блукаю, блукаю, блукаю.

ПОШУКІ АДКАЗАЎ

Быццам бы вясна мяне хіснула,
Штурханула, павярнула, павяла.
Я лыпаю вачыма і прастую,
Пакуль ня ўбачу,
    што яна прайшла.

Пошукі адказаў на пытаныні
Цэлы час псуюць маё жыцьцё.
То разумны я, то ашуканы,
То мне здрада, то мне адкрыцьцё.

У межах красавіцкіх не ўтрыманае
Імгненна разыйшлося
на ўвесе съвет,
Такое нечаканае кахраныне
Раптам супакоіла мяне.

I тое, што блукаў паміж трывогамі,
I тое, што спыняцца не ўмеў,
Мінулася нарэшце, дзякую Богу,
Ды толькі дзе ты, дзе ты, дзе?

ПРЫЙДЗІ, МОЙ КАХАНЫ

Сароміцца яблыня
    ў белым убраныні,
Сароміцца дзейчына
    прагі кахраныня,
З усьмешкай зъянтэжанай
    съвет аглядае
I некуды раптам бяжыць у адчай.

I вушы ня чуюць,
    і вочы ня бачаць,
A сэрца груюча –
    так хочацца шчасльця,
Жыцьцё раптам стала
    суцэльнym чаканынем,
I з вуснаў зълягае:
    „Прыйдзі, мой кахраны!“

І хто не прыходзіць
такою хвілінай,
Каб даць ёй магчымасць
прачнуцца жанчынай,
Той проста глухі,
ці съляпы, ці ўбогі,
Загіне ў баку ад галоўнай дарогі.

І шчаслывы той,
хто пачуў і прыходзіць,
Хто дзеўчыне
ў палкім жаданьні дагодзіць.
Жышыё пачынаеца...
Верыще, людзі?
Ім гора ня будзе,
ім съмерці ня будзе.

БУДЗЕ ДОЖДЖ

Летні вечар прапануе свой спакой,
Я гляджу ў яго пранізлівы падман,
Я пайду, калі паклічаш, за табой
Стараную, дзе шляхоў пакуль няма.

Не захоча хай ніхто мяне шукаць,
Нічыіх я не вазьму з сабой проблем,
Разумею, што ня гэтага чакаў,
Прычакаеца галоўнае пазней.

Неба зоры паказала – гэта нач...
Хмары зоры атачылі –
будзе дождж...

Я пайду, калі паклічаш, за табой,
І нічога, калі хочаш, не знайду,
Летні вечар прапануе свой спакой,

Запавольвае развагамі хаду.

ТЫ ПРЫМУСІЛА ПЕЦЬ

Ты прымусіла пець
абарваныя струны,
Ды стаміліся пальцы,
    ўзяўшы першы акорд,
І сама цішыня ўсьміхнулася сумна,
А пасъля быў уздых,
    а за ім быў паўтор.

I чаму тая песня
    раптоўна ўзынікла
Запрашэннем патаньчыць
    сярод легняга сну?
I ад гэтае песні
    так цяжка адвыкнуць,
I ўжо немагчыма
    ня кратаць струну.

I нябачны матыў раздае свае ноты
Таямнічаю хвалій съляпога цяпла.
I мінаюць імгненія легнія ночы,
I апошняя раніца не надыйшла.

Я ВЕДАЮ

Я ведаю, што лісьце ападзе,
Але пакуль ня думаю пра гэта,
I бесклапотным падаецца лега,
I ўжо няма адбою ад надзей.

Непазьбежнасьць восені жыве,
Лёгка зводзіць мары да спакусы,
Адыходзіць толькі каб вярнуцца,
І сваёй адвечнаю атрутай
Не дае спакою галаве.

Заўтрашняя восень у дзівярах,
Кожны прычакаў яе па-свойму,
Усіх прымае восень у абдоймы,
Што далей – нікому не вядома,
Хіба што наступная зіма.

Я ведаю, што прыдуць халады,
І нават тэрмін ведаю дакладны,
Свой сум да таго тэрміну
адкладваю,
Я так раблю ўжо многія гады.

Я ІШОЎ ДА ЦЯБЕ

Я прасіў даць мне сілу
Масты папаліць,
Я тлумачыў душы,
Што яна не баліць.

Я ішоў да цябе
Ад мінулай зямлі,
З тагачасных сънягоў,
Што даўно адмялі.

Я ішоў сам-адзін
Паўз размовы і дні,
Пра вярганье назад
І ня думаў ані...

За сыпінай толькі дым,
Пагарэлі масты.
Што цяпер, калі мне
Не сустрэнешся ты?

Я...

РАСКАЖЫ

Раскажы мне пра дождж, раскажы.
Хто ў небе зьбірае дажджы,
Што шматдзённа ільюць
на маю галаву.
Хто ў небе зьбірае дажджы?
Грэшны кавалак неба
бачыш ты навылёт,
Што табе заўтра трэба,
што табе як сваё?
Раніцай сьвежы позірк,
ци вечаровы змрок?
Дай мне руку і пойдзем.
Ціха, за крокам крок.
Затрымай над вачыма руку,
Каб ня зьведаць ад сонца пакут.
У выглядваныні хмар,
што абклалі абшар,
Каб ня зьведаць ад сонца пакут.
Грэшны кавалак неба
бачыш ты навылёт.
Што табе заўтра трэба?
Сонечны пералёт.

ІНШЫМ ЧАСАМ

Раніцою ціхая зіма
Двор зрабіла белым і халодным.
Неяк гэта я не ўпільнаваў,
Не сустрэў яе на падыходзе.

Хоць яшчэ фармальна лістапад,
Але ўжо ўладараць сънегапады.
Традыцыйна трэба сумаваць
З гэтай пераменаю улады.

Але нешта сум не ў галаву,
Мусіць, пасумую іншым часам,
Вельмі тэрмінова я жыву,
Вось і нетрапляю быць сучасным.

Заўтра будзе раніца, а я
Жыў яе учора і па-свойму.
Тая ж, што сягоныня – не мая –
Надта ўжо зьявілася павольна.

У ГЭТЫХ ВАЧАХ

Ад зімы я хаваюся ў гэтых вачах
І блукаю па іх як па доўгіх начах,
Што прысыніць дазваляюць
нязьдзейсную мару
І ўсъмешку, што Вам
сёняня вельмі да твару

Вашы слова абапал маёй цішыні
Запрашаюць мяне
пад свае прамяні,
Забіраюць употай апошні спакой.
Я ніколі раней Вас ня бачыў такой.

Мне здаецца, што я –
ужо болей ня я.
Ад зыдзіўленъня
і дыхаць ня ведаю як.
Бяз прасторы і часу
канчаецца дзень,
Разылятаюцца
сумныя рэшткі надзеяй.

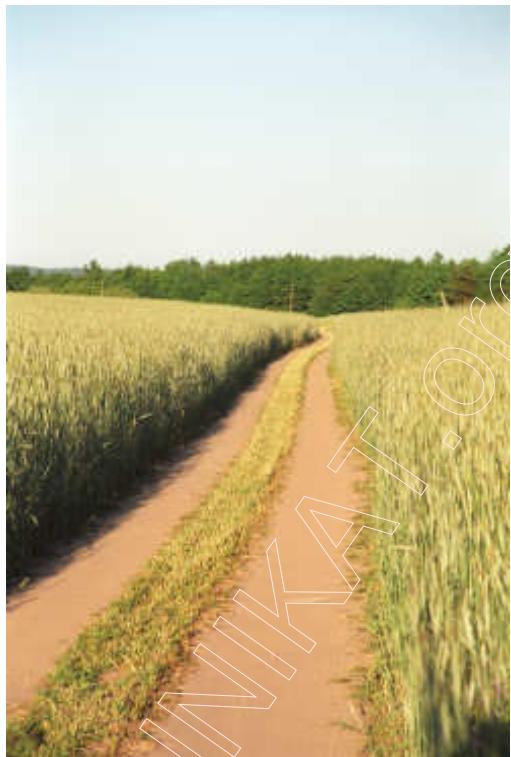
ПЕРАЖЫТЫ ДЗЕНЬ

Раскіданы сънег,
Збунгаваны шлях.
Быццам разывіталіся,
А куды ісьці?
Перажыты дзень
Не канчаецца,
А ноч не пачынаецца
Покуль побач ты.
Неба хмарамі
Ахінутае
Над маймі марамі
Замыкаецца.
Расказала сънег
Непачутае.
Тое, што даўжэй за ўсё
Забываецца.
Раскідала сънег
Неба хмарнае,
Сівізна халодная
Там, куды ісьці.
Перажыты дзень
Не канчаецца,
А ноч не пачынаецца
Покуль побач ты.

ПАД УЗДЫХ КАГАНЦА

Мы ня тоеўсё разумелі
Калі лямпе хапала вагню.
Заўважыць як сълед не пасьпелі
Загібелæ на караню.
Мы наўпрост пракладалі дарогу,
Не шукаючы нават прычын.
І цяпер, калі нас не так многа,
Нам ня хочацца ў далечынъ.

Ад таго, што было непарушным,
Заўтра неба дымы праглыне,
І спакоем нащешацца вушы,
Я ж ня дам вам успомніць мяне...
Сам забудуся колішні выклік,
Прачыгаю імёны з канца,
Усьміхнуўшыся
словам нязвыклым,
І засну пад уздых каганца.

РЫГОР БАРАДУЛІН

А ЯК ЖЫВЕЦЦА...

Алесю Камоцкаму

А багатая душа не скупая
Ні на шчырасьць,
Ні на неспакой.
І ніхто ў яе не запытае:
Як жывеца табе самой?

А багатая душа маладая,
Бо старэць ёй няма калі.
А багатая душа галадае –
Не пякуць ёй хлеб на зямлі.

I багатая,
А па-жабрацьку
Ходзіць з торбай пустою адна.
Каб былю куды зорам сабрацца.
Толькі торба ня мае дна...

**ЗЬМЕСТ
АЛЕСЬ КАМОЦКІ
НАСПАДЗЯВААЕ**

СПРОБА ІСЫЦІ ПА РАСЕ

СУАДНОСІНЫ

- 010** ***Хоць думкі люты вецер...
- 011** ***Па выніках размовы...
- 012** РЭЧАІСНАСЬЦЬ
- 013** СТАЛАСЬЦЬ
- 014** ЦЭЛЫ ЧАС
- 015** ***Дапамажыце раскавацца...
- 016** ЭПІЗОД
- 017** ***Я супраць узянутых рук...
- 018** ЖАДАНЬНІ
- 019** ЗАЦЯТАСЬЦЬ
- 020** ХОЛАД
- 021** ГІСТОРЫЯ
- 022** ***Старога неба больш няма...
- 023** РЭХА
- 024** ***Падыходзіць ціха ззаду...
- 025** ***Што съніцца катам...
- 026** МАНА
- 027** СЛОВЫ
- 028** СУАДНОСІНЫ
- 029** ПЫТАНЬНЕ
- 030** ЭМ1ГРАЦЫЯ
- 031** ***Проста жыць...
- 032** ***Старая плошча...
- 034** ***Горад мой, вораг мой...
- 035** ***Хто, хоць нічога...

ТАБУН

038 СПАДЗЯВАНЬНЕ НА ЗІМУ

039 АКАЛЧНАСЬЦЬ

040 ДЫМ

041 КОНЬ

042 РАНИЦА СЬВЯТОЧНАГА ДНЯ

043 СУНІЦЫ

044 АБУДЖЭНЬНЕ

046 *** Так глыбока ўначы...

047 ЛЕТА

048 *** Быў ліпень...

049 *** Вечарамі шукаецца месца...

СТРУНЫ

052 *** Ну вось ужо і ёсьць нам

053 *** Шмат памыляўся, ведаю...

054 *** Размаўляйць з прыгажуняю...

055 *** З кожным слоўцам...

056 ГОЛАС

057 *** Перастань мне, калі ласка...

058 *** Перастань мне съніцца...

059 *** Я трываў свае шчасьце...

060 *** Я памыляўся, але...

061 *** Ты, што і побач такая...

062 АДВЕЧНАЕ

063 САМОТА

064 *** Пасыля таго, як вецер...

065 *** Крок насустрach...

066 *** Я зраблю табе...

067 *** Мне вельмі хочацца...

068 *** Шэры хмары разганю...

069 *** Мне з табою бліжэй...

ЗЬНЕШНЯЕ

072 *** Можна быць хворым...

073 *** Пад зоркамі хадзілі...

074 *** Куды дзяеца сълед...

075 *** Так цяжка разумець...

076 *** Ты чый?..

- 077** *** Ці я сьплю, ці бачу гэта...
- 078** *** Будоўля – наша жыцьцё...
- 079** *** Зусім нямнога давялося...
- 080 АПТЫМІЗМ**
- 081** *** А вы пачэсныя...
- 082** *** У съвеце спакою няма...
- 083** *** З ваўкамі жыць...
- 084** *** І што ж тэта робіцца?...
- 085** *** Ёсьць слова...
- 086** *** Сягоńня съвата...
- 087** *** Калі жыцьцё будуеш...
- 088** *** Сонца лісьце фарбую...
- 089** *** Ну што вы, што вы...
- 090** *** Зъвяртаюся да цябе...
- 091 ЛЕТНЯЕ КУПАНЬНЕ**
- 092** *** Са шкадаваньнем мы...
- 093** *** І новая восень...

РЭШТКІ

- 096** *** Няма нам справы...
- 097** *** Паветра бабінага лета...
- 098** *** Возера, сіняе вока...
- 100** *** Адбіткі недасягнутае мары...
- 101** *** Патухлы позірк...

ВЕЧАРАМІ ШУКАНАЕ

ДАДАТКІ

- 106** *** Неба зоркамі міргала...
- 107** *** Многій з нас бачылі...
- 108 ДЫПЦІХ**
- 110** *** Бывае...
- 113** *** Тут пануюць лапухі...
- 114** *** Тыя юсьціны для вас...
- 115** *** Нядайна жыў жа...
- 116** *** Вечарамі шукаецца месца...

ПРАЦЯГ

- 120** ***Урокі несанпраўднае вясны...
121 ***Як толькі вечер...
122 ***Не разумею клопату вады...
123 ***Так жыцьцё папераблыгала...
124 ***Мне сасынілася, што...
125 ***Цямнее і гусьцее...
126 ***Як у птушкі...
127 ***Ты мне пісала...
128 ***Зямля, Лі Фан, вялікая...
129 ***А сънег шукае месца...

ПЫРСКІ

- 132** ***Ты помніш мае словы...
133 ***Маё сэрца душу тваю...
134 АБУДЖЭНЬНЕ.
135 ***Ах вяруючы мазгамі...
136 ***Шлях да сябе праз сънег...
137 ***Што бывае, чаго не бывае...
138 ***Калі пачацца – ведае зіма...
139 ***У адмарозкаў логіка свая...
140 ***Зіма, вясна...
141 ***Паэт, нават самы...
142 ***Вольнаму воля...
143 ***Не зайдзяйце лепей вы...
144 ***Калі няма куды схавацца...
145 ***Маю ўсё – дом мой...
146 ***Ужо, канешне, так ...
147 ***Сонца блішчыць...
148 ***Чым за разумам ганяцца...
149 ***Восенськія беглі...
150 ***Я у тэлефоне – аўтамаце...
151 ***Вочы съмелыя...
152 ***З кожным днём мы бліжэй...
153 ***Чыстае-чыстае неба...
154 ХАЙКУ

ПЕСЬНІ

- 158** НАВІНА
159 ШЛЯХ
160 ХАДА
162 АДЧУВАНЬНЕ
164 КАРОВА
166 НАСЪЛЕДВАНЬНЕ ЯСЕНІНУ
168 ПАПУАСЫ
170 МАРШ
172 САБАКА
174 ГАСПАДАРКА
176 МНЕ СТАЛА КЕПСКА
178 ПАРАД
180 БУЛЬДОЗЕР
181 ЖАНОЧАЯ
182 СЛОВА
184 РУКА
186 ТУМАН
188 ГАСПАДЫНЯ
190 ЦЯПЛО
192 ВЯСНА
194 ПОЗІРК
195 ІМЯ
196 ДОМ
197 КАЛЫХАНКА
198 ЗЛОДЗЕЙ
200 МАЛІТВА
202 РАЗЬВІТАНЬНЕ
204 АД ВАЧЭЙ ЗЯЛЁНЫХ
206 ТУМАНЫ
208 ПЕСЬНЯ
210 НОВЫ КРУГ
211 РАСКІДАНЫ ЧАС
212 ЦІШЫНЯ
214 ЧОВЕН
215 СОН ЗАБІТАГА НА ВАБРАНЦА
216 МАРЫЛЬЦЫ
218 ДЗЕНЬ
219 МІТУСЬНЯ
220 ЗАВЕЯ

- 222** ДЗЬВЕ ДУШЫ
224 СОНЦА
226 НАДЗЕЯ
228 ЗАПАВЕТЫ
230 РОДНЫ КРАЙ
232 ВОСЕНЬ
234 КАСТРЫЧ НІК
236 ЛІСТА ПАД
238 ВАДА
240 ДОЖДЖ
241 ДЫМ
242 БЛУКАЮ
243 ПОШУКІ АДКАЗАЎ
244 ПРЫЙДЗІ, МОЙ КАХАНЫ
246 БУДЗЕ ДОЖДЖ
247 ТЫ ПРЫМУСІЛА ПЕЦЬ
248 Я ВЕДАЮ
250 Я ІШОЎ ДА ЦЯБЕ
251 РАСКАЖЫ
252 ІНШЫМ ЧАСАМ
253 У ГЭТЫХ ВАЧАХ
254 ПЕРАЖЫТЫ ДЗЕНЬ
256 ПАД УЗДЫХ КАГАНЦА

258
Р Ы Г О Р Б А Р А Д У Л И Н
А Я К Ж Й В Е Ц ЦА . . .

Літаратурна-мастацкае выданне

**Алесь Камоцкі
НАСПАДЗЯВАНАЕ**

Прыватнае выдавецкае
унітарнае прадпрыемства „Радыёла-плюс“
220012, г. Мінск, пр. Францішка Скарны, 72-12
Ліцензія ЛВ № 02330/0133315 ад 09.06.2004

Падпісаны да друку 19.06.2004 г.
Фармат 60x84/32. Папера афсетная.
Гарнітура „Georgiа“. Друк афсетны.
Ул. -выд. арк. 5, 25. Наклад 100 ас.
Замова № 595

Друкарня ТДА „Новацрынт“
ЛП № 02330/0056647 ад 27.04.2004 г.
выдана Міністэрствам Інфармациі Рэспублікі Беларусь
220007, г. Мінск, а/с 16, вул. Купрэвіча, 2